

ГЛАСИЛО НА НАЦИОНАЛНИОТ СОЈУЗ НА ЛИЦА СО ТЕЛЕСЕН ИНВАЛИДИТЕТ НА МАКЕДОНИЈА
МОБИЛНОСТ МАКЕДОНИЈА

МОБИЛНОСТ

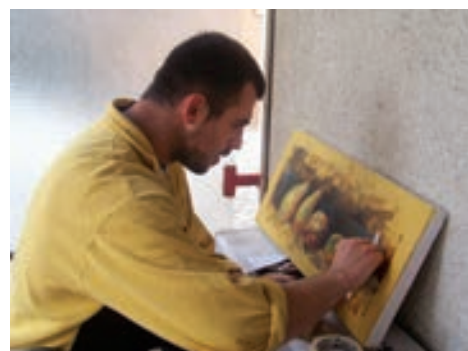

V Меѓународна ликовна колонија
„Охрид 2014“

XXVI Републички спортски игри
на лица со телесен инвалидитет
на Македонија

III Масовна рекреативна средба
на лица со телесен инвалидитет
на Македонија

БРОЈ 80, ЈУНИ 2014
www.mobilnost.mk
e-mail: contact@mobilnost.mk

МОБИЛНОСТ

ГЛАСИЛО НА НАЦИОНАЛНИОТ СОЈУЗ НА ЛИЦА СО ТЕЛЕСЕН ИНВАЛИДИТЕТ НА МАКЕДОНИЈА МОБИЛНОСТ МАКЕДОНИЈА

Издавач:
МОБИЛНОСТ МАКЕДОНИЈА

Уредувачки одбор:
Главен и одговорен уредник:
Митко Фидановски

Одговорни уредници:
Бранимир Јовановски
Нико Јанков

Издавачки совет:
Бранимир Јовановски
Нико Јанков
Штерјо Николов
Стеван Ангелески
Буран Бала
Лилјана Матеничарска
Велибор Јакимовски
Васил Томов
Дејан Ѓорѓиевски
Венко Голабоски
Ефтимчо Атанасовски

Лектор:
Ангелина Николовска

Адреса:
Национален сојуз на
лица со телесен инвалидитет
Мобилност Македонија
Ул. „11 Октомври“ бр. 42/а – Скопје
Тел: (02) 3 211 280

Жиро сметка:
300000000106445
Комерцијална Банка

Печатено во 1200 примероци
Излегува тримесечно
Бр. 80, Јуни 2014
Со решение бр. 01-483/2 од
16.05.1994 год. весникот
„Феникс 86“ е запишан
во регистарот на весниците

Дизајн и компјутерска подготвока
Далибор Јовановски

Печат:
„Фокус принт“ – Скопје
Весникот е бесплатен.

СОДРЖИНА

ЗБОР НА УРЕДНИКОТ	2
ОДРЖАНА 14-ТА СЕДНИЦА НА УПРАВЕН ОДБОР НА МОБИЛНОСТ МАКЕДОНИЈА	3
ОСТВАРЕНА СРЕДБА СО ДИРЕКТОРКАТА НА ФЗОМ, М-Р МАЈА ПАРНАРЦИЕВА-ЗМЕЛКОВА	4
III МАСОВНА РЕКРЕАТИВНА СРЕДБА ВО ПРИРОДА	5
НАБАВКА НА АВТОМОБИЛ СО ВРАЌАЊЕ НА СРЕДСТВАТА ЗА ДДВ, ЦАРИНА И АКЦИЗА!?	7
АПЕЛ НА МОБИЛНОСТ МАКЕДОНИЈА ДО КОМИСИИТЕ ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ПРАВО НА ИНВАЛИДСКА ПЕНЗИЈА	8
ОДРЖАНА МЕЃУНАРОДНА ЛИКОВНА КОЛОНИЈА „ОХРИД 2014“	9
НОВОСТИ ОД МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ТРУД И СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА	11
ВЛАДАТА СО НОВИ МЕРКИ ЗА КОРИСНИЦИТЕ НА СОЦИЈАЛНА ПОМОШ	12
РАБОТНА СРЕДБА СО МИНИСТРИТЕ ДИМЕ СПАСОВ И МИЛЕ ЈАНАКИЕВСКИ	12
АДАПТИРАН СТАН – ДИМЕНЗИИ ЗА НЕПРЕЧЕН ПРИСТАП И ДВИЖЕЊЕ	13
ОДРЖАНИ 26-ТИ РЕПУБЛИЧКИ СПОРТСКИ ИГРИ НА ЛИЦА СО ТЕЛЕСЕН ИНВАЛИДИТЕТ НА МАКЕДОНИЈА	15
БЛАГОДАРНОСТ ДО СКОТ И ВИКИ АНДЕРСОН	20
ЕДУКАТИВНА РАБОТИЛНИЦА НА ТЕМА „И НИЕ СМЕ ДЕЛ ОД ВАС“	20
„ДЕФИЛЕ НА ШИРОК СОКАК 2014“	22
ЕДУКАТИВНО ПРЕДАВАЊЕ – СОРАБОТКА НА „МОБИЛНОСТ БИТОЛА“ И „СЛАВЕЈ“ А.Д. – СКОПЈЕ	20
ЕДНОДНЕВНО КРЕАТИВНО ДРУЖЕЊЕ СО ЗБРАТИМЕНОТО ЗДРУЖЕНИЕ ОД ВРАЊЕ, РЕПУБЛИКА СРБИЈА	22
„МОБИЛНОСТ БИТОЛА“ НА ОСМОМАРТОВСКА ПРОСЛАВА	23
ИНИЦИЈАТИВЕН СОСТАНОК ВО РЕСЕН	24
ЕДУКАТИВНА РАБОТИЛНИЦА ВО РЕСЕН	25
ДОНАЦИЈА НА СПОРТСКА ОПРЕМА ОД НАТО ЗА „МОБИЛНОСТ БИТОЛА“	27
„МОБИЛНОСТ БИТОЛА“ НА ХУМАНИТАРЕН КОНЦЕРТ ВО КИЧЕВО	28
ДОНАЦИЈА ВО РЕСЕН	29
„МОБИЛНОСТ БИТОЛА“ НА СПОРТСКИТЕ ИГРИ ВО СТРУГА	30
ОД АКТИВНОСТИТЕ НА „МОБИЛНОСТ СКОПЈЕ“	30
СО ДОНАЦИЈА ОПРЕМЕНА КАНЦЕЛАРИЈАТА НА „МОБИЛНОСТ БИТОЛА“ ВО РЕСЕН	31
ОДБЕЛЕЖАН ДЕНОТ НА ПАРАПЛЕГИЧАРИТЕ	32
ЗАВРШНАТА ФАЗА НА ПРОЕКТОТ ЗАСНОВАН НА ПОТРЕБИТЕ НА LESS	33
ДОКТОРОТ ВИ ОДГОВАРА	33
ТРКАЛЕЗНА МАСА НА ТЕМА „ДАЛИ СЕКСУАЛНОТО И РЕПРОДУКТИВНО ЗДРАВЈЕ И ПРАВА НА ЛИЦАТА СО ПОПРЕЧЕНОСТ СЕ РЕАЛНОСТ ВО МАКЕДОНИЈА?“	34
„МОБИЛНОСТ СКОПЈЕ“ ВКЛУЧЕНО ВО ПРОЕКТОТ „ВЕШТИНИ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ И РАБОТА“ НА УСАИД И МРЕЖАТА ЈЕС	34
ОД АКТИВНОСТИТЕ НА „МОБИЛНОСТ СКОПЈЕ“	35
„МОБИЛНОСТ СКОПЈЕ“ СЕ ВКЛУЧИ ВО ПРОЕКТ НА УСАИД	36
ХУМАНИТАРЕН КОНЦЕРТ ВО КИЧЕВО „ОРО, ПЕСНИ, ОРО“	37
ОД АКТИВНОСТИТЕ НА „МОБИЛНОСТ СКОПЈЕ“ ОСМОМАРТОВСКА СРЕДБА	38
ОДБЕЛЕЖУВАЊЕ НА ДЕНОТ НА ЛИЦАТА СО ЕПИЛЕПСИЈА (ВИОЛЕТОВ ДЕН)	39
XX-ТИ МУЗИЧКИ СРЕДБИ НА ЛИЦА СО ТЕЛЕСЕН ИНВАЛИДИТЕТ	40
ИЗЛЕТ ВО БРЕСТ	40
ИНДИВИДУАЛНО ОСИГУРУВАЊЕ ОД „КРОАЦИЈА ОСИГУРУВАЊЕ“	40
СОРАБОТКА СО ЗДРУЖЕНИЕТО НА ВЕШТИТЕ ЖЕНИ ОД ОПШТИНА ГАЗИ БАБА	41
ШАХОВСКИ ТУРНИР ВО ПРИРОДА НА „МОБИЛНОСТ СКОПЈЕ“	42
НАГРАДНА ИГРА	43
СТРЕСНО (НЕ)ВРЕМЕ	44
СИЛАТА НА ЕНТУЗИЈАЗМОТ	46
ЗАБАВНА СТРАНА	47

Збор на уредникот

Измина половина година. Голем број на активности се веќе завршени а други активности се или во тек или во скоро време ќе започнат. Програмските активности на „Мобилност Македонија“ се остваруваат како што е зацртано. Успешно завршија спортските игри на „Мобилност Македонија“ кои традиционално се одржуваат во Охрид и Струга. Спортскиот дух и дружењето како и секогаш така и оваа година беа на ниво и до наредните спортски игри учесниците на оваа спортска средба ќе се сеќаваат на убавите моменти од спортувањето и дружењето – некои задоволни од своите спортски резултати и достигнувања а некои не. Останува во наредниот период до наредната година кога повторно ќе се собере на овој најголем спортски настан во организација на „Мобилност Македонија“ да се тренира повеќе и да се усовршуваат вештините за да се постигнат подобри резултати. До наредната година останува и обврската да се потрудиме да анимираме што поголем број на наши членови особено помладите во кои е иднината на инвалидскиот спорт кај нас. Масовноста и упорната и стручна работа секако дека ќе доведи до поголем квалитет и нови врвни спортисти кои ќе ги продолжат успехите на нашите истакнати спортисти во светски рамки.

Завршија и изборите. За нас значајни од повеќе ас-

пекти. Прво и основно е што во текот на изборната кампања ги видовме програмите на сите политички партии со кои се обидуваа да ја стекнат нашата доверба. Радува што коалицијата на партиите кои се на власт во својата изборна програма предвидува значајни активности за подобрување на положбата на инвалидите во општеството. Бројни наши барања меѓу кои и правото на ослободување од плаќање на ДДВ за набавка на возила веќе влезе во програмата и останува со наши заложби да се избориме само за што поскоро реализирање на зацртаното.

Значајно е и тоа што при формирањето на новата Влада на Република Македонија во ресорот труд и социјала остана досегашниот министер Диме Спасов со кого имаме воспоставено добра соработка во изминатите неколку години. Овој министер од досегашните контакти има сознанија за работата на нашиот Сојуз и здруженијата, ги знае проблемите со кои се соочуваме, има разбирање за многу наши барања и заложби и се надеваме дека започнатата соработка ќе продолжи на обострано задоволство.

Од оваа соработка, меѓу другото, сакам само да ја споменам изградбата на едно инклузивно детско игралиште во Скопје, а во тек е реализацијата и на уште едно такво игралиште во друга општина. Изградбата на овие инклузивни детски игралишта е значајно од повеќе аспекти за нас особено што се дава можност децата со инвалидност да се дружат и да играат со сите други деца рамноправно и без архитектонски бариери. Радува и фактот што Министерството за труд и социјална политика (МТСП) има доверба во нашиот Сојуз и изградбата на овие инклузивни детски игралишта ни ја довери целосно нам.

На нас е сега одговорноста за давање на предлози и иницијативи за измена на бројни закони и подзаконски акти за да се подобри состојбата на инвалидите во државата. Колку ќе успееме во тоа зависи пред сè од нас и нашата упорност и аргументиран настап, но и од можностите на државата во догледно време финансиски да ги алиментира зацртаните проекти.

Во изминатиот период учествувавме и во изработката на првиот извештај за имплементацијата на Конвенцијата на ООН за правата на лицата со инвалидност која е ратификувана од Република Македонија и по истекот на од-

ОДРЖАНА 14-ТА СЕДНИЦА НА УПРАВЕН ОДБОР НА МОБИЛНОСТ МАКЕДОНИЈА

редениот рок извештај се испрати до Комитетот на ООН надлежен за надзор за реализација на оваа Конвенција.

Во Битола традиционално ќе се одржи на 28.6.2014 година „Дефиле на Широк Сокак“ оваа година под мотото „И ние сме дел од вас“. Оваа едукативна акција започна по иницијатива на членови и ентузијастички волонтери од Ресен и во рамките на оваа активност се предвидени бројни настани а дефилето е само еден од тие предвидени активности. Искуствата од „Мобилност Битола“ можат да послужат и за други здруженија кои со свои специфични активности ќе ја збогатат својата активност и ќе доведат до реализација на бројни програмски активности.

Оваа пролет беше организирана и традиционалната „Ликовна колонија“ на која учествуваа познати ликовни уметници и ликовните творби останаа на нашиот сојуз како вредна придобивка.

Оваа година традиционалните музички средби на телесните инвалиди ќе се одржат во Струмица меѓутоа под нов облик, односно на отворена сцена на плоштад пред голем број граѓани. Еве убава пригода нашите талентирани музичари и пејачи да се појават пред поголем аудиториум и граѓаните да се уверат во нивната дарба за пеење и музика.

Сега во тек е и користењето на годишните одмори. Нашите членови како и секоја година па така и оваа година традиционално годишниот одмор го користат колективно во нашите апартаменти во Охрид. Благодарение на далековидоста на нашето раководство на Сојузот се набавија овие апартаменти и целосно се опремија за да служат за одмор и рекреација на членовите. Интересот за користење на одморот во овие апартаменти секоја година е голем и радува фактот што истите се целосно искористени на задоволство на сите. Останува обврската на сите нас грижата за одржување на овие апартаменти и инвентарот во нив да биде на големо ниво и да не дозволиме тешко стекнатото да се оштетува поради несовесен однос на корисниците.

На сите наши членови – читатели им пожелувам пријатен одмор со надеж дека по завршувањето на одморите со уште поголем елан ќе пристапиме кон реализација на останатите програмски активности до крајот на годината.

Мийко Фидановски

На 20.03.2014 година во просториите на ДХО „Даре Џамбаз“ беше одржана 14-та седница на Управниот одбор на Мобилност Македонија.

По утврдување на дневниот ред, беше разгледан и усвоен записникот од претходната седница на УО од 25.02.2014.

Претседателот на Мобилност Македонија поднесе информација за реализирани активности помеѓу две седници на УО, пред се за доставените писмени барања до Министерство за финансии, Владата на РМ и МТСП за право на набавка на моторно возило со можност за рефундација на платените средства за ДДВ, акциза и царина, како и до Фондот за ПИОМ и МТСП во врска со начинот на работа на Комисијата за оценка на работната способност.

Во продолжение на седницата беа донесени одлуки:

- за распределба на апартаментите за закрепнување и рехабилитација во Охрид, утврдување на висината на надоместокот за храна и превоз во 2014 година за корисниците на апартаментите, и донесување одлука за закуп на пансиони за закрепнување и рехабилитација во бања, за членовите од Мобилност Охрид и Мобилност Струга во 2014 година;

- за доопремување на апартаментите за одмор и опораков и набавка на потребен ситен инвентар, поправки и чистење на апартаменти, **поставување бекатон плочки пред апартаментите бр.1 и бр.8, глетување и молерисување на апартаменти бр.3, 5, 5а, 6, и 9 поради влага;**

- продолжување на Договорот за работа со лицето кое ги извршува работите на позиција – домаќин и хаус мајстор во апартаментите во Охрид во 2014 година;

- за организирање на V-та Меѓународна ликовна колонија од 23-29.04.2014 и набавка на сликарски материјал и други потребни трошоци;

- за одржување на 26-ти Републички спортски игри на лица со телесен инвалидитет на Македонија и закупување на пансиони **во термин на 29, 30, 31 мај и 1 јуни** во хотел „Галеб Струга;

- за одржување на манифестацијата 20-ти Републички квиз натпревар и 20-ти музички средби, **во**

склоп на културно струмичко лето, последната недела од месец август, како и за рок за поднесување демо снимки до крај на јуни годинава, закупување на пансиони и склучување на договор со лице за изработување на прашања за квизот;

- за организирање на 17-та „Тортијада“ во соорганизација со Мобилност Струмица;

- за одбележување на 4-ти Декември и 20-ти литературни средби на лицата со телесен инвалидитет;

- за одржување на државно шаховско првенство на лица со телесен инвалидитет и закупување на пансиони во хотел „Галеб“ Струга нл 13-14.09.2014;

- за организирање тематски работилници;

- за исплата на надомест за патни трошоци на лицата кои како волонтери обавуваат административни работи во здруженијата во 2014 година;

- за организирање на масовна средба во природа 21 јуни во СРЦ „Треска“ во организација на Мобилност Скопје)

Б.Јовановски

ОСТВАРЕНА СРЕДБА СО ДИРЕКТОРКАТА НА ФЗОМ, М-Р МАЈА ПАРНАРЦИЕВА-ЗМЕЈКОВА

Во канцеларијата на Мобилност Македонија на 17.03.2014 година беше остварена работна средба со директорката на Фондот за здравствено осигурување на Македонија, М-р Маја Парнарциева-Змејкова. На средбата присуствуваа и: советникот на директорот, г-дин Бранко Ацигогов, шеф на кабинетот Лујза Јакимовска, главниот внатрешен ревизор (и наш член) Љупчо Шемкоски и републичкиот контролор во примарната здравствена заштита Љубинка Анастасова.

На средбата ги афирмиравме неодамна донесените позитивни мерки како плод на наша интервенција и барање:

- Намалување на утврдениот рок на употреба на ортопедските помагала – протези за долни екстремитети од 36 на 24 месеци за возрасна група од 18 – 65 години;

- Намалување на утврдениот рок на употреба на ортопедско помагало- миоелектрична протеза од 36 на 24 месеци за

возрасна група од 6 до 18 години;

- Намалување на утврдениот рок на употреба на ортопедските помагала – ортопедски чевли за возрасната група од 0 до 7 години со скратување на рокот од 12 на 6 месеци, и за возрасната група од 7 до 18 години со скратување на рокот од 12 на 9 месеци;

Во продолжение на работната средба го отворивме прашањето за потреба од натамошни измени на Правилникот за индикации за остварување на право на ортопедски и други помагала, и тоа во следните главни насоки:

- Дефинирање на стандардот на ортопедските помагала;

- Намалување на рокови за користење на ортопедски помагала, пред се на ортопедски чевли;

- Воведување на посоефицицирани ортопедски помагала, делови и композитни материјали за изработка на истите;

- Право на инвалидска количка на електромоторен погон врз основа на дијагноза и утврдена потреба, без ограничување лицето да биде на школување или редовен работен однос;

- Преиспитување (зголемување) на референтните цени, како и овозможување на доплата при набавка на ортопедски помагала над утврдена референтна цена;

Директорката Маја Парнарциева-Змејкова истакна дека ФЗОМ е во фаза на подготовка за носење на нов Правилник за ортопедски помагала. За да се подобри квалитетот на услугите, потребно е да се изработат одредени анализи, да се определи стандард на ортопедски помагала, прецизно и со шифри да се опишат материјалите од кои ќе бидат изработени ортопедските помагала, а потоа да се премине на суштински промени во Правилникот. Во овој момент лимитирачки фактор за одредени подобрувања, особено во доплатата над ре-

ферентна цена е Законот за здравствено осигурување каде во член 10 точка 6 се вели дека со задолжителното здравствено осигурување не се опфатени здравствените услуги: протези, ортопедски и други помагала, помошни и санитетски справи и материјали и забнотехнички средства кои не се опфатени со задолжителното здравствено осигурување или се изработени од надстандарден материјал. Директорката истакна дека износот на средства за ортопедски помагала е повеќе од двојно зголемен во последните неколку години, што пред се се должи на одобрување на средствата за инконтиненција, како и воведување на некои други мерки и услуги. Скрапувањето на роковите иницира нови Буџетски зафаќања и за тоа ќе мора да се направи анализа, а истото зависи и од роковите и референтните цени кои се применуваат во референтните држави (Србија, Хрватска, Словенија и Бугарија).

Советникот Бранко Ацигогов истакна дека до крајот на оваа година службата на Фондот ќе се заврши со изработка на стандард за секое ортопедско помагало, со избор на материјали кои ќе го сочинуваат стандардот, а на почетокот на идната година ќе се премине на составување на А и Б листа на ортопедски помагала (слично како во Хрватска) од кои помагалата од Б листата ќе можат да се набават со доплата.

Мобилност Македонија ќе биде во директна комуникација со Фондот, ќе бидеме консултирани за текот на работата и решенијата кои ќе бидат предвидени во новиот Правилник со можност да дадеме свои сугестии и забелешки.

Во следниот број на весникот МОБИЛНОСТ ќе објавиме интервју со директорката на ФЗОМ, М-р Маја Парнарицева-Змејкова.

Б.Јовановски

III МАСОВНА РЕКРЕАТИВНА СРЕДБА ВО ПРИРОДА

На 21 јуни 2014 година во спортско-рекреативниот центар на езерото „Треска“ во Скопје, Националниот сојуз на лица со телесен инвалидитет на Македонија – Мобилност Македонија ја организираше III-та масовна средба во природа, на која учествуваа 390 лица со телесен инвалидитет и нивни придружници.

Средбата помина во прекрасен амбиент и убаво време, а учесниците имаа можност да се дружат меѓу себе и да се прошетаат покрај езерото. Исто така на располагање имаа повеќе спортско-рекреативни содржини кои ги организираа студентите од Факултетот за физичка култура. Посетителите играа шах, фрлаа пикадо, влечеа јаже, рибареа, се натпреваруваа во бочање, играа бадминтон, играа сервис, куглаа и игра друштвени игри.

Учесниците на средбата имаа можност до Сојузот да покренат иницијативи, да сугерираат и да предложат, со цел да се оствари ново прво за да се подобри нивната положба во општеството. Знаеме дека само обединети и добро организирани можеме да се избориме за нашата позиција во општеството како еднакви со другите.

И оваа година градоначалникот на Скопје го обезбеди автобускиот превоз за учесниците на средбата, а Здружението на лица со телесен инвалидитет Скопје „Мобилност Скопје“ активно учествуваше во организацијата на оваа најмасовна манифестација на сојузот. Ги обезбеди градските сервисни услуги: присуство на екипа на Итна медицинска помош, екипа за безбедност од МВР, ЈП „Комунална хигиена“ со канти за отпадоци, волонтери на Црвен крст кои делеа вода на учесниците на средбата и др. „Мобилност Македонија“ го обезбеди превозот за своите членови кои не можат да користат превоз со автобус.

Дел од членовите на оркестарот на „Мобилност Македонија“ во текот на денот со одбрана музика ги забавуваа учесниците на средбата, а за сите посетители беше организиран ручек во ресторанот покрај езерото.

Позитивните реакции и коментари на учесниците на средбата ни даваат силна поддршка и потврда од потребата за организирање на ваков тип на манифестации.

С.П.

НАБАВКА НА АВТОМОБИЛ СО ВРАЌАЊЕ НА СРЕДСТВАТА ЗА ДДВ, ЦАРИНА И АКЦИЗА!?

Мобилност Македонија во месец март се обрати до премиерот М-р. Никола Груевски, до министерот за финансии Зоран Ставревски и до министерот за труд и социјална политика Диме Спасов со барање на лицата со потешок телесен инвалидитет на долните екстремитети и карлицата да им се врати правото на набавка на моторно возило со повраток на уплатените средства за ДДВ, царина и акциза. Впрочем ова право беше на сила се до 1999 година, до воведувањето на Законот за ДДВ. От тогаш па до денес, Мобилност Македонија има упатено преку 10 дописи до министерите за финансии, и одговорите кои ги добивавме беа негативни.

Нашиот притисок на ова тема продолж, воопшто не бевме обесхрабени со негативните одговори и на почетокот на месец март упативме допис до Премиерот со следнава содржина:

„Почитуван Премиер Груевски,

Националниот сојуз на лица со телесен инвалидитет на Македонија – Мобилност Македонија, во врска со разговорот во Вашиот кабинет од 03.01.2014 година, се обрати до Министерството за финансии и Министерството за труд и социјална политика со молба и барање да се заложат во рамките на нивните надлежности за овозможување на правото на набавка на моторно возило за лица со телесен инвалидитет на кои поради загуба, оштетување или одземеност на долните екстремитети или карлицата настапило телесно оштетување од најмалку 80% според листата на телесни оштетувања, за патнички автомобили чија работна зафатнина не надминува 2,0 литри, наменети за личен превоз на лицата со инвалидност, а со можност за РЕФУНДАЦИЈА на уплатените средства за данок на додадена вредност, акциза и царина. Овие лица главно живеат во семејства со многу ниски примања, и токму заради немањето на поволности при набавка, истите и не се одлучуваат на купување на моторно возило за личен превоз, така да овие средства кои ги бараме како рефундација и помош

од државата за подобрување на личната мобилност и не влегувале до сега во Буџетот на РМ.

Лицата со телесен инвалидитет од најмалку 80% на долните екстремитети или карлицата, се лица кои тешко се движат со помош на ортопедски помагала, лица на кои моторното возило им претставува дополнително ортопедско помагало со кое единствено можат да се вклучат во сите пори на општеството, вклучувајќи редовно школување, работа, посета на здравствени установи, објекти за културен и забавен живот и сл.

Овие лица не можат или многу лимитирано можат самостојно да се движат, така да дури и за задоволување на најосновните потреби, како што е набавка на храна, посета на пријатели и слично, мораат да се движат со сопствени автомобили. За нив цената на прехранбените артикли не е иста како и за останатите граѓани, тие се принудени да плаќаат зголемен износ на цена за основни прехранбени продукти вклучувајќи ја цената на бензин и амортизација на моторното возило. Со самото тоа и нивните потесни семејства се „казнети“ и изложени на зголемени животни трошоци. Во многу градови во внатрешноста на РМ нема градски сообраќај, така да овие лица се принудени своите возила да ги користат за одење на работа, училиште, културно забавни активности...едноставно кажано за сите секојдневни потре-

би, бидејќи немаат друга опција и не можат да користат алтернативен превоз (велосипед, мотор, јавен превоз...) или да одат пешки како што тоа го прават лицата без инвалидност.

Овозможувањето на правото на набавка на моторно возило за лица со телесен инвалидитет на кои поради загуба, оштетување или одземеност на долните екстремитети или карлицата настапило телесно оштетување од најмалку 80% според листата на телесни оштетувања, со можност за РЕФУНДАЦИЈА на данок на додадена вредност, акциза и царина ќе претставува голема помош од страната на Владата на РМ за овие наши членови, но и директна имплементација на мерките од член 20 (лична мобилност) од Конвенцијата на ОН за правата на лицата со инвалидност која нашата држава ја ратификуваше на 05.12.2011 година, во кој се вели дека државите преземаат ефикасни мерки за да обезбедат лична мобилност со највисока можна независност на лицата со инвалидност.

Во прилог на дописот Ви доставуваме копија од Закон за данок на промет на производи и услуги од 1992 година (вон сила) во кој во член 14, точка 14 е опишано даночното ослободување кое го имаа лицата со инвалидност за набавка на моторно возило исклучително за свој личен превоз.

Почитуван Премиер Груевски,

Се надеваме дека правилно ќе го разгледате и разберете нашето барање и дека во најскор временски рок ќе донесете одредба со која ќе овозможите право на набавка на моторно возило за лица со телесен инвалидитет на кои поради загуба, оштетување или одземеност на долните екстремитети или карлицата настапило телесно оштетување од најмалку 80% според листата на телесни оштетувања, со можност за РЕФУНДАЦИЈА на данок на додадена вредност, акциза и царина.“

Набргу потоа, на почетокот на месец април, од кабинетот на министерот за финансии, Зоран Ставровски, добивме допис дека стручната служба на министерството ја анализира состојбата и прави пресметки како оваа бенефиција ќе се рефлектира на Буџетот на РМ и во најскоро време очекуваме комуникацијата да продолжи и целата заложба да ја заокружине со успех.

Б.Јовановски

АПЕЛ НА МОБИЛНОСТ МАКЕДОНИЈА ДО КОМИСИИТЕ ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ПРАВО НА ИНВАЛИДСКА ПЕНЗИЈА

Националниот сојуз на лица со телесен инвалидитет на Македонија – Мобилност Македонија, како инвалидска организација во која членуваат преку 7.200 лица кои имаат пречки во мобилноста поради телесна инвалидност предизвикана од параплегија, дистрофија, ампутација на екстремитет, детска парализа, церебрална парализа, мултиплекс склероза и други невро мускулни или коскени заболувања, се обрати до Секторот за остварување на правата од пензиското и инвалидско осигурување при Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија, како и до Секторот за пензиско и инвалидско осигурување при Министерство за труд и социјална политика, со апел до Комисијата за оценка на работната способност, како и до Комисијата за ревизија на наод, оценка и мислење за утврдена инвалидност, односно неспособност за работа.

Имено, во последно време во канцеларијата на Мобилност Македонија, но и во канцелариите на 17 здруженија, членки на Мобилност Македонија, се повеќе се јавуваат наши членови со телесен инвалидитет кои заради здравствени проблеми и тешкотијата која им ја носи степенот на инвалидноста биле упатени на Комисијата за оценка на работната способност и се незадоволни од наодот, оцената и мислење која истата ги носи во однос на оценувањето на нивната неспособност за работа и одбивањата да им определи право на инвалидска пензија.

Кај поголемиот дел од вработените лица со телесен инвалидитет, инвалидноста настанала од раѓање или во раните детски години (церебрална парализа, детска парализа, парапарези, дистрофија, ампутации...). Тие цел живот ја компензираат својата инвалидност со активирање на преостаната мускулатура, што често доверува до брз замор и оштетување и на здравите екстремитети и со тек на времето претставува значаен лимитирачки фактор во успешноста на извршување на нивните работни задачи. Сметаме дека тие треба да имаат посебен третман и согледување на фактичката состојба од страна на Комисијата за оценка на работната способност, бидејќи целиот свој работен век, и пошироко целиот свој живот го поминале живејќи и работејќи на една нога,

со една рака или со значително заслабнета мускулатура на екстремитетите и на целото тело. Нивната физичка состојба апсолутно била нееднаква со физичката состојба на здравите лица уште на почетокот на нивниот работниот век и прогресирала за време на работниот век. Честопати се случува степенот на основниот инвалидитет со кој биле вработени да прогресира, или пак да доведе до други телесни оштетувања. Заради тоа смета-ме дека треба да бидат повнимателно и пофлексибилно третирали и разбрани од страна на Комисијата за оцена на работната способност.

Мобилност Македонија во името на своите членови, лица со телесен инвалидитет на Македонија, упатува апел до Комисијата за оцена на работната способност, како и до Комисијата за ревизија на наод, оцена и мислење за утврдена инвалидност, односно неспособност за работа, при констатирање на инвалидност и неспособноста за работа на лицата со телесен инвалидитет да ја имаат во предвид опишаната состојба, да бидат пофлексибилни и похрабри во одлуките лицата со телесен инвалидитет да ги упатат во инвалидска пензија.

Б.Јовановски

ОДРЖАНА МЕЃУНАРОДНА ЛИКОВНА КОЛОНИЈА „ОХРИД 2014“

Ликовната колонија во организација на Мобилност Македонија стана традиционална активност и годинава го доживеа своето петто издание. Во апартманите во населбата Охридати во Охрид, сопственост на Мобилност Македонија, од 23-29.04.2014 година беше одржана меѓународната ликовна колонија „Охрид 2014“ на која настапија 15 ликовни уметници од Република македонија, Србија и Бугарија. За жал, неколку уметници од Словенија, Хрватска, Србија и Бугарија во последен момент го откажаа своето учество, а нам ни е особено жал што уметниците со инвалидитет од Србија, Дејана Бацко која слика со нога, и од Словенија беа меѓу тие неколкумина.

Организацискиот одбор на ликовната колонија при Мобилност Македонија за учество на годинашното 5-то издание ги селектира следните уметници: Проф. Зоран Јакимовски од Куманово, академските сликари: Богоја Мојсоски од Охрид, Виданка Димитриевиќ од Охрид, Димитар Мајнов од Скопје, Ана Лазаревска од Скопје, Ема Сиљановска од Скопје, Мила Ивановска од Скопје, Горан Јованов од Скопје, Ивана Мененчанин од Зрењанин, Јанко Лацо од Зрењанин, Еминија Драгаш

од Зрењанин, Клара Касаш-Томиќ од Нови Сад, Даниела Русева од Бугарија, како и уметниците со инвалидност Тома Димовски од Скопје и Роза Мојсовска од Банско-Струмица.

Како и секоја година, така и ова, Мобилност Македонија обезбеди платна, акрилни и водени бои, штафелаи, палети и друг сликарски материјал за учесниците на колонијата, полн пансион кој подразбираше сместување во гарсоњерите во

Охридати, исхрана и пијалоци во ресторанот „Орфеј“, како и транспорт на учесниците во Македонија од местото на живеење до Охрид и назад. Уметниците твореа во просторот пред и во самите гарсоњери. Атмосферата беше работна, исполнета со дружење и творење. Насликните платна Мобилност Македонија дополнително ќе ги врами во соодветни рамки и како и претходните години ќе организира изложба на делата во вечерните часови на 2-ти декември во рамките на одбележувањето на Меѓународниот ден на лицата со инвалидност „3-ти Декември“.

Традиционално, за време на траењето на колонијата, учесниците пополнија прашалници во кои го искажаа своето мислење во однос на условите за работа, сместувањето, исхраната, дружењето...

Еве што изјавија дел од учесниците:

-Горан Јованов: Се е супер, одлични услови за престој и творење, меѓутоа организираниите прошетки и посети на културно-историските места на Охрид да бидат планирани и организирани во првите денови на колонијата.

-Ивана Мененчанин од Зрењанин: Охрид е преубав град, организаторите и учесниците на колонијата се прекрасни личности, воодушевена сум. Сметам дека треба да имаме заедничка просторија за сликање, пред се заради тимска работа. Се надевам дека ќе ме покани-те повторно.

-Ана Лазаревска: Одлична атмосфера и прекрасни луѓе. Сугерирам колонијата подолго да трае. Набавете повеќе материјали за цртање и сликање, хамери за скици и слично.

-Даниела Русева од Бугарија: Одлична организација, меѓутоа многу дождливо и лошо време. Треба да се обезбеди едно место за сликање при што ќе се зајакне комуникацијата меѓу уметниците. Некако како да недостасуваше комуникација.

-Богоја Мојсоски: Не „отепам“ дождот, меѓутоа тоа не е во домен на организаторите. Прекрасна организација на колонијата. Сметам дека треба да се спроведе селективен избор на уметниците на отворен конкурс.

Димитар Мајнов: Сите уметници да сликаат на едно место, како и да има избор на бои (акрил,масло).

-Виданка Димитриевиќ: Ручекот и вечерата да бидат во точно определено време со цел да има поголема дружба.

-Клара Касаш-Томиќ: Останете исти, ништо не менувајте. Ве сакам сите.

Во сопственост на Мобилност Македонија се наоѓаат повеќе од 160 уметнички слики создадени во изминатите пет изданија на ликовната колонија. Навистина крајно време е да се најде начин како истите да се отуѓат и тоа од две причини: прво, немаме повеќе простор за складирање на делата, и второ да се продадат делата и средствата да се употребат за збогатување на содржините на следните ликовни колонии. Изминатите години покажаа дека тешко се продаваат делата, иако се нудат по симболична цена. Се надеваме дека во најскоро време ќе се најде модел со кој успешно ќе се реализира и ова активност. Секоја ваша сугестија почитувани членови на Мобилност Македонија е добродојдена.

Б. Јовановски

НОВОСТИ ОД МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ТРУД И СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА

Проширување на проектот „Домашна визита“

На 15 мај 2014 година, министерот за труд и социјална политика Диме Спасов и министерот за здравство Никола Тодоров, информираа за проширување на проектот „Домашна визита“ како една од мерките со кои се помага на лицата со инвалидност.

Тие најавија дека од 19 мај 2014 година, 350 медицински тимови од здравствените домови во рамките

на овој проект ќе почнат да вршат патронажни посети во домовите на 23 илјади лица од ранливи категории. Здравствени совети, услуги и нега ќе добијат лица корисници на туѓа нега, надомест за глувост, надомест за слепило, надомест за мобилност и постојана парична помош, односно лица кои се во потешка здравствена состојба, работнонеспособни, болни и изнемоштени лица со инвалидност и лица кои имаат потешкотии со движењето.

Првенствено ќе бидат опфатени лица над 50 годишна возраст, а потоа и останатите категории помлади од

50 години. Тоа значи дека Патронажната служба како продолжена рака на здравствениот систем ќе ги посети овие лица во нивните домови, во домашни услови и ќе им овозможи дел од неопходната здравствена нега.

Министерот за здравство истакна дека: „проектот 'Домашна визита' е инициран како широка акција за превентивни здравствени прегледи со цел зголемување на грижата за инвалидните лица, постарите и изнемоштените лица и дополнително приближување на здравствената заштита до оваа категорија граѓани“.

Министерот за труд и социјална политика, потенцираше дека: „на овие лица во домашни услови стручните медицински тимови во соработка со центрите за социјална работа ќе им овозможат здравствена нега и пружање на основните здравствени услуги, како и стручна помош“.

Проектот „Домашна визита“ се реализира во рамките на програмата „Здравје за сите“, со која досега беа опфатени над 26.000 лица со хронични болести, како и со болести на ребетот и костозглобниот систем. Просечно дневно од страна на патронажните тимови се посетуваат околу 400 постари лица со возраст над 60 години.

Владата со нови мерки за корисниците на социјална помош

Со цел да им се помогне и подобри животот на примателите на социјална помош и лицата со ниски примања, Владата на Република Македонија донесе сет мерки со кои овие лица ќе добијат бесплатни елаборати за легализација на бесправно изградени објекти и трајно ќе бидат ослободени од плаќање на радиодифузна такса.

За таа цел ќе се измени Законот за Катастар, а Агенцијата ќе биде задолжена по службена должност да изготви елаборати за легализација на дивите градби за лицата корисници на социјална помош и на лицата со ниски примања (да немаат годишни примања повисоки од 168.000 денари).

Исто така ќе се пристапи кон изменување на Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги, со што овие лица трајно ќе бидат ослободени од плаќање на радиодифузна такса.

С.П.

РАБОТНА СРЕДБА СО МИНИСТРИТЕ ДИМЕ СПАСОВ И МИЛЕ ЈАНАКИЕВСКИ

На 25.06.2014 година, во ДХО „Даре Цамбаз“ беше одржана работна средба со министерот за труд и социјална политика, Диме Спасов и министерот за транспорт и врски, Миле Јанакиевски. На работната средба учествуваа: Бранимир Јовановски, претседател на Мобилност Македонија, Зарко Селковски, претседател на Сојуз на слепи и Звонко Шавревски, претседател на здружението Полио плус.

Министрите ги образложија донесените мерки од стра-

на на Владата на РМ за подобрување на пристапноста за лицата со инвалидност до новите градби, тактилните површини за самостојно движење на слепите лица, како и обврската да се гради најмалку 1 адаптиран стан (во згради со најмалку 10 станови), а најмногу 4 адаптирани станови (во поголемите зграи) за лица со инвалидност.

Беше договорено во понеделник на 30.06.2014 година во 10 часот истата работна група да одржи состанок

АДАПТИРАН СТАН – ДИМЕНЗИИ ЗА НЕПРЕЧЕН ПРИСТАП И ДВИЖЕЊЕ

во Министерството за труд и социјална политика со цел да се опишат стандардите за адаптиран стан (пристап до и во зградата, тоалет, бања, внатрешен распоред на простории....) и да се подготват подзаконските акти кои ќе ја уредуваат оваа материја (пред се пристапноста) и истите веднаш по донесувањето на Законот би биле ставени во сила. На истиот состанок го потенциравме и прашањето за адаптација на барем една плажа во Охрид

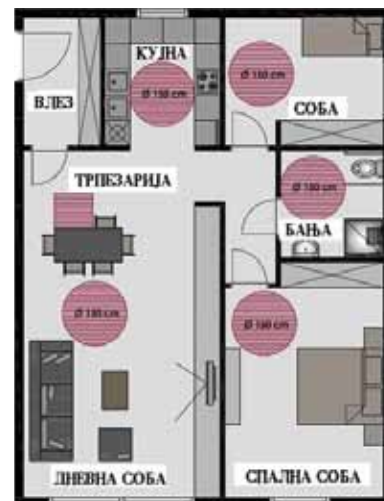
(министерот Јанакиевски веднаш се интересираше телефонски дали се запазуваат стандардите за плажата која е во изградба во Дојран), за донесување на Правилникот за знакот за обележување на моторни возила кои ги управуваат лицата со инвалидност и за подобрување на пристапноста до и во основните и средните училишта, факултетите и подрачните единици на институциите на целата територија на РМ.

Од страна на министрите добивме ветување дека непосредната комуникација ќе продолжи и дека во најскоро време ќе одржиме работна средба за разрешување и на други прашања од интерес на лицата со инвалидност во РМ (набавка на моторни возила, ортопедски помагала, вработување....).

Во меѓувреме работната средба беше одржана и за истата Мобиност Македонија изработи материјал за пристапноста и достапноста на становите за непречен престој и живеење на лицата со инвалидност кој го презентира пред министрите и за кој добивме јавна пофлаба.

Б.Јовановски

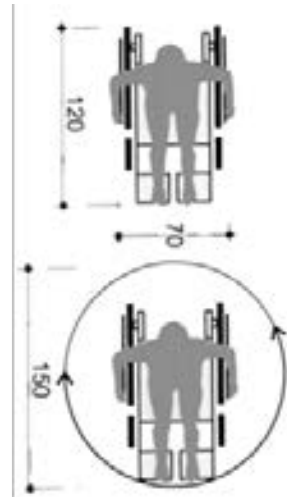
Во Република Македонија, согласно процентот на светската здравствена организација, се претпоставува дека околу 250.000 лица се соочуваат со некаков вид на инвалидитет. Се претпоставува дека околу 0,1% од популацијата се со потежок инвалидитет, непокретни и се движат со инвалидска количка или нешто повеќе од 2.000 лица.

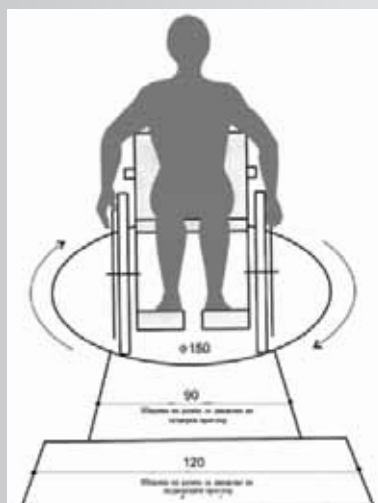

Од таа причина за време на проектирање на згради, треба да се овозможи станот, заедно со непосредното опкружување (паркинг простор, рампи за премостување на надворешни бариери, лифтови за премостување на висински бариери), односно севкупниот животен простор да се испланира флексибилно како би им се овозможило на лицата со инвалидност со намалена покретливост во најголема можна мера независно и самостојно живеење, непречен пристап, движење, станување и одмор во станот на еднаква основа со другите граѓани.

Лицата со инвалидност имаат право на удобен, функционален и убав дом за живеење. Во овој пример вниманието ќе го посветиме на лицата кои се движат со инвалидска количка, како најзависни лица на кои архитектонските бариери, тесни врати и неплански тесен простор во станот им предизвикуваат пречки за самостојно живеење.

Просечна димензија на инвалидски колички е 70 x 120 cm, додека за нивно вртење во круг е потребен прос-

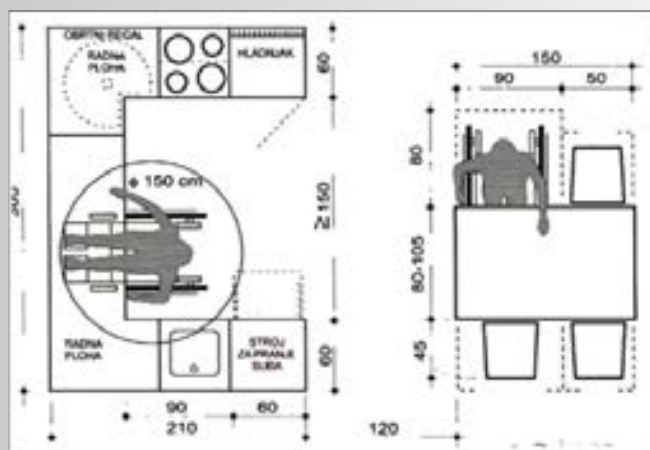
тор со дијаметар од 150 cm. Висина која максимално може да ја допре лице во инвалидска количка е 180 cm, додека ширина 60 cm.

За совладување на висински бариери до станот до 120 cm може да се користат рампи. Дозволен нагиб на рампата е 5%

додека нејзина минимална ширина во надворешен простор е 120 cm, додека во внатрешен простор 90 cm. Доколку станот се наоѓа на повисоките катови во зградата треба да се постави лифт со најмали внатрешни димензии од 110 x 140 cm. Вратите на лифтоот треба да бидат широки најмалку 90 cm и треба да се отвараат на надвор или да клизат на страна. Доколку за совладување на висински разлики над 120 cm не се користи лифт, туку платформа, нејзините димензии треба да бидат 110 x 140 cm, а страните мора да бидат затворени до висина од 120 cm.

Секоја просторија внатре во станот мора да има слободна површина на движење 150 x 150 cm (круг со дијаметар од 150 cm). Ходниците мора да бидат со минимална ширина од 120 cm, без монтирани сандачиња или други испакнати додатоци кои може да го спречат слободното движење на лицата во инвалидска количка. Влезната врата во стан треба да биде со минимална внатрешна ширина на отвор од 110 cm, додека останатите врати со минимална внатрешна ширина од 80 cm.

Растојанието во кујната помеѓу елементите треба да биде најмалку во дијаметар од 150 cm, со што ќе се осигура

гура вртењето на инвалидската количка и со тоа користење на кујната. Работната плотна се изведува конзолно до најмала долна висина од 70 cm и горна со најмногу 85 cm и длабочина од 60 cm. Горните висечки елементи се поставуваат со долниот раб на 120 cm. Масата за јадење мора да биде долг 150 cm, како би се овозможила површина од 90 cm за лицето во инвалидска количка.

Во спалната соба пред креветот треба да се осигура слободен простор во круг со дијаметар од 150 cm како би се осигурало вртењето со инвалидска количка, додека пред ормнот и полиците потребен е простор со ширина од 120 cm.

Во бањата, просторот за туширање треба да биде изведен без прегради со минимална димензија од 90 x 90 cm. Држачот во просторот за туширање се монтира на сид на висина од 75 cm. Внатре во просторот под тушот се монтира водоотпорно преклопно седиште монтирано на сид на висина од 45-50 cm. WC школката мора да биде на висина од 45-50 cm, а поред не од двете страни

да се намонтираат држачи со должина од 90 cm и на висина од 80-90 cm од подот. Еден од држачите, поточно оној од каде и се приоѓа на WC-школката треба да биде подвижен и да се дига нагоре. Оддалеченоста на предниот раб на WC-школката од сидот мора да биде најмалку 65 cm. Лавабото мора да биде високо најмалку 80 cm и широко најмалку 50 cm. Ширината на просторот пред WC-школката и пред лавабото треба да е минимум 90 cm. Огледалото над лавабото се монтира на висина од 100 cm и горниот раб треба да е малку навален напред.

Б.Јовановски

ОДРЖАНИ 26-ТИ РЕПУБЛИЧКИ СПОРТСКИ ИГРИ НА ЛИЦА СО ТЕЛЕСЕН ИНВАЛИДИТЕТ НА МАКЕДОНИЈА

Во организација на Националниот сојуз на лица со телесен инвалидитет на Македонија – Мобилност Македонија и во соорганизација со Националната федерација за спорт и рекреација на инвалидите на Македонија – Македонски параолимписки комитет, од 29.05-01.06.2014 година на спортските терени во Струга и Охрид, се одржаа дваесет и шестите Републички спортски игри на лица со телесен инвалидитет на Македонија. Спортистите беа сместени во хотелот “Галеб” во Струга, додека натпреварите се одржаа: стрелаштвото на стрелиштето „Бејбунар“ во Охрид, атлетиката на стадионот „Биљанини Извори“ во Охрид, а пинг понгот во малата сала „Нико Нестор“ во Струга.

Годинава игрите имаа меѓународен карактер бидејќи на истите во атлетика и во пинг понг, учествуваа натпреварувачи од Србија и Босна и Херцеговина. И не само што учествуваа, туку и се закитија со медали, но за тоа нешто подоцна.

Свеченото отворање на игрите се случи во попладневните часови на денот на пристигнувањето на учесниците на игрите во дворот на хотелот “Галеб” во Струга. Со пригодни зборови и желба спортските натпревари да поминат во коректна, фер и спортска атмосфера, претседателот на Мобилност Македонија, Бранимир Јовановски, ги прогласи игрите за отворени.

Стручната комисија и годинава донесе Правилник за одржување на игрите, пречистен список на директно квалификувани спортисти и изготви листа на пријавени спортисти по одделни спортови, состави програма за одржување на игрите и сите овие акти беа верифи-

цирани од УО на Мобилност Македонија. Исто така се донесе одлука при класифицирањето на новите спортисти и понатаму да биде користена класификацијата што пред неколку години ја направи меѓународниот класификатор во атлетика, г-дин Гетош од Хрватска и класификаторката во пинг понг, г-ѓа Романа Романов од Србија, како и според меѓународните правила и критериуми кои важат за поделни спортови. Неколкute новопријавени спортисти на игрите, како и досега, беа класифицирани од страна на Д-р Нико Јанков и Бранимир Јовановски. Комисијата за жалби и приговори работеше во состав: Бранимир Јовановски, Драган Дојчиноски и Софче Прчева, но благодарение на исклучителна коректност на натпреварувачите, комисијата немаше ниту една интервенција, ниту предмет за решавање.

Првиот натпреварувачки ден во 17 часот започнаа натпреварите во стрелаштво. Натпреварите се одвиваа во 4 спортски дисциплини во категорија мажи, жени

и микс категорија. Највреден резултат постигна параолимпијката Оливера Наковска-Бикова со резултат од 386 кругови во категорија жени, кој е 5 ктугови над нејзиниот актуелен светски рекорд (381 круг постигнат во Лондон 2012) и 572 кругови во категорија микс, убедливо го освои првото место. Да и посакаме ваков резултат да постигне и на претстојното Светско првенство во Сул Германија од 17-27.07.2014 година кое е од квалификациски карактер за учество на Параолимписките игри во Рио 2016. Останатите постигнати резултати на другите стрелци немаа некоја посебна вредност и беа во висина на просечните постигнати резултати.

ВОЗДУШЕН ПИШТОЛ

Пласман	Име и Презиме	Град	1	2	3	4	5	6	Збир	
1	Оливера Наковска-Бикова	Битола	98	96	97	95	96	90	572	386WR
2	Ванчо Каранфилов	Скопје	92	89	89	94	91	91	546	
3	Александар Јовановски	Скопје	90	87	93	89	89	91	539	

ВОЗДУШНА ПУШКА - МАЖИ СХ1

Пласман		Име и Презиме	Град	1	2	3	4	Збир
1	21	Новча Тодоровски	Куманово	83	87	85	80	335
2	18	Васко Стефановски	Битола	78	83	85	77	323
3	14	Стеван Ангелески	Прилеп	75	63	77	80	295
4	17	Николче Станојевски	Битола	73	70	66	84	293
5	13	Имер Сефери	Скопје	73	69	74	77	293
6	23	Зоран Јовановски	Струмица	72	74	69	74	289
7	20	Ѓорѓи Здравески	Прилеп	68	73	69	75	285
8	5	Авдо Исмаилов	Струмица	48	59	57	54	218
9	12	Лулзим Бафтовски	Дебар	27	14	22	8	71
10	10	Иле Панзов	Св.Николе	10	4	15	10	39

ВОЗДУШНА ПУШКА - ЖЕНИ - СХ1

Пласман		Име и Презиме	Град	1	2	3	4	Збир
1		Елизабета Тодоровска	Куманово	68	82	78	80	308
2		Наташа Црвенковска	Битола	73	74	76	77	300
3		Каролина Ѓеоргиевска	Охрид	49	63	58	64	234
4		Олга Ристовска	Скопје	46	46	48	28	168

ВОЗДУШНА ПУШКА - МИКС - СХ2

Пласман		Име и Презиме	Град	1	2	3	4	Збир
1		Дејан Танески	Охрид	89	89	92	93	363
2		Снежана Танеска	Охрид	85	85	85	83	338
3		Рефик Ибраѓиќ	БиХ	85	85	81	78	329
4		Давид Блажевски	Скопје	65	80	70	71	286

Со оглед на тоа дека во некои дисциплини немаше доволен број на учесници за да се додели сет на медали, на табелите со болдирани црни букви се напишани освојувачите на медалите и директно пласираните за следните игри.

Вториот натпреварувачки ден со почеток во 09,00 часот беа спроведени натпреварите во пинг понг во сите категории. Во малата сала во склоп на спортската сала „Нико Нестор“ во Струга на три маси за пласман разигруваа натпреварувачите: мажи и жени – микс 3-5, мажи 6-8, мажи 9-10 и жени 6-10. За разлика од минатите години, оваа година натпреварувачите беа поделени во групи и разигруваа секој со секого, а потоа првопласираните од групите вкрстено играа во полуфинале за пласман во финале.

Резултати:

Мажи и жени седење (микс) класи 3-5

1. Славољуб Авдиќ	Србија
2. Муштеба Амети	Охрид
3. Ристо Фотевски	Скопје
4. Зоран Јовановски	Струмица
5. Живка Мицева	Виница
6. Славиша Савиќ	Србија
7. Игор Димитров	Струмица

Мажи класи 9-10

1. Небојша Ташиќ	Куманово
2. Дејан Алексовски	Скопје
3. Дејан Ѓорѓиевски	Скопје
4. Александар Димоски	Прилеп
5. Митко Сотироски	Охрид
6. Атли Горенца	Дебар
7. Лулзим Бафтовски	Дебар
8. Иле Панзов	Свети Николе

Мажи класи 6-8

1. Рубинчо Ристески	Прилеп
2. Ванчо Каранфилов	Скопје
3. Томи Јаневски	Скопје
4. Марјан Зафировски	Скопје
5. Костадин Николов	Струмица
6. Тони Митровски	Скопје
7. Васко Стефановски	Битола
8. Николчо Делов	Кавадарци

Жени класи 6-10

1. Лилјана Мицовска	Кочани
2. Олга Ристовска	Скопје
3. Наташа Црвенковска	Битола
4. Каролина Богеска	Прилеп
5. Магдалена Делова	Кавадарци

Третиот натпреварувачки ден со почеток во 09,30 часот на стадионот „Билјанини Извори“ во Охрид се одржаа натпреварите во атлетски повеќебој во фрлачки дисциплини за сите категории. Во исто време се одржуваше и Државно првенство на НФСРИМ-МПК во атлетски повеќебој, така да освен натпреварувачи со телесен инвалидитет, во свои категории се натпреваруваа спортисти со оштетен вид во фрлачки, тркачки и скокачки дисциплини, и натпреварувачи со оштетен слух во тркачки и фрлачки дисциплини. Борбите кај спортистите со телесен инвалидитет се одвиваа едновременно на три борилишта: копје, гуле и диск. Најнапред настапија натпреварувачите во категорија седење и во категоријата жени стојење. Оваа година имавме ведро и малку ветровито време, за разлика од минатите години кога народски кажано се молевме времето да “додржи”, бидејќи обилните дождови започнуваа веднаш по завршување на натпреварите.

Во натпреварите во атлетика беа постигнати следните резултати и пласмани:

Мажи стојење класи 37,38, 42-46 и општа

	Име и презиме	Класа	Мобилност	Гуле	Диск	Копје	Поени
1	Митко Орданов	Ф44	Кавадарци	9,48	26,16	31,21	1648,40
2	Александар Талески	Ф46	Гевгелија	9,85	23,36	36,87	1640,19
3	Имер Сефери	Ф44	Скопје	8,85	21,87	27,05	1453,37
4	Николчо Пеев	Ф37	Гевгелија	7,56	23,45	20,16	1376,93
5	Момчило Иванов	општа	Кочани	8,70	19,25	27,25	1337,59
6	Савре Бојковиќ	Ф44	Куманово	7,78	23,76	22,39	1336,04
7	Тони Митровски	Ф42	Скопје	7,08	17,56	19,36	1306,66
8	Дарко Спирковски	Ф44	Битола	7,64	21,78	21,85	1280,76
9	Горан Димчевски	Ф42	Битола	6,80	15,18	20,14	1248,78
10	Иван Георгиев	Ф37	Штип	7,26	17,54	20,45	1248,20
11	Томе Ристовски	општа	Кичево	8,42	20,23	20,84	1235,11
12	Авни Љата	Ф38	Дебар	7,45	15,68	15,25	1162,43
13	Дејан Ѓорѓиевски	општа	Скопје	5,07	21,35	22,95	1080,71
14	Ала Белкија	Ф44	Струга	6,22	16,41	19,27	1045,43
15	Васко Тушевски	општа	Скопје	6,65	16,50	19,26	1030,21
16	Драге Марковски	Ф44	Тетово	6,50	15,66	16,58	999,66
17	Зоран Ѓорѓиевски	Ф42	Куманово	6,11	13,00	12,62	997,36
18	Дејан Атанасовски	Ф42	Гевгелија	5,55	12,17	11,95	923,79
19	Бобан Јордановски	Ф37	Кичево	4,86	16,00	12,97	903,35
20	Драги Стефановски	Ф44	Куманово	5,83	13,94	14,52	888,22
21	Тодорче Гиноски	општа	Велес	5,66	13,09	13,69	815,70
22	Марко Лазаров	Ф42	Гевгелија	3,77	10,97	9,95	724,47
23	Атли Горенца	Ф46	Дебар	5,05		9,45	467,22
	Лулзим Бафтовски	општа	Дебар				0
	Марјан Зафировски	Ф37	Скопје				0

Оваа година мало изненадување е освојувањето на првото место од страна на Митко Орданов од Кавадарци, пред долгогодишниот победник Александар Талески од Нов Дојран. Исто така гостите од Србија и БиХ беа навистина супериорни освојувајќи ги сите медали во класите Ф52-57.

Спортистите во трите спортови кои директно се квалификувани за следните дваесет и седми спортски игри во табелите се обележени со болдирани (затемнети) букви.

Завршната вечер беше исполнета со ведро расположение на учесниците, а истата започна со прогласување на резултати-

Жени стоење класи 42-46

Име и презиме	Класа	Мобилност	Ѓуле	Диск	Копје	Поени
1. Нада Цветковска	Ф46	Куманово	7,50	15,70	17,25	1460,19
2. Љиљана Мицовска	Ф46	Кочани	7,63	18,29	13,91	1441,19
3. Наташа Црвенковска	општа	Битола	6,49	14,57	16,82	1338,60
4. Силвана Трајковска	општа	Скопје	6,47	16,45	13,75	1297,78
5. Росана Ефремова	општа	Скопје	5,47	13,72	14,52	1171,78
6. Лидија Вељановска	општа	Битола	5,60	14,45	12,52	1145,20
7. Љубинка Крстеска	општа	Прилеп	5,37	13,22	12,17	1087,54
8. Мерита Арслани	Ф42	Струга	3,95	9,66	8,66	1035,51
9. Зорица Гочевска	општа	Скопје	5,00	10,53	11,64	978,78
10. Јасмина Стојановска	општа	Скопје	4,82	10,25	10,45	924,85
11. Љубица Манчева	Ф44	Радовиш	4,75	12,55	6,03	887,33
12. Иванка Колева	општа	Велес	4,25	10,02	10,34	869,53
13. Ивона Грујоска	Ф42	Тетово	3,37	8,10	6,33	842,80
14. Стојна Владова	општа	Штип	4,91	8,09	8,18	819,00
15. Јулијана Ристеска	општа	Кичево	3,90	11,33	8,10	810,71
16. Љуљета Ала	општа	Струга	4,18	8,40	6,64	724,31

Жени седење класи 55-56

Име и презиме	Класа	Мобилност	Ѓуле	Диск	Копје	Поени
1. Елена Давитковска	Ф55	Кратово	4,12	8,20	7,32	1219,90
2. Живка Мицова	Ф56	Кочани	4,70	8,03	6,08	1176,10
3. Елизабета Тодоровска	Ф55	Куманово	3,54	6,93	5,66	1008,30

Мажи седење класи Ф52-57

Име и презиме	Класа	Мобилност	Ѓуле	Диск	Копје	Поени
1. Славиша Савиќ	Ф53	Србија	5,90	14,08	10,60	1812,30
2. Рефик Ибрахиќ	Ф53	БиХ	5,26	11,28	10,22	1604,20
3. Алага Хозановиќ	Ф54	БиХ	6,01	12,30	11,72	1510,30
4. Зоран Јовановски	Ф55	Струмица	6,37	15,80	14,04	1405,60
5. Ирфад Рекиќ	Ф52	БиХ	3,90	9,88	7,35	1376,70
6. Славољуб Авдиќ	Ф54	Србија	4,97	11,62	10,26	1323,10
7. Александар Јовановски	Ф53	Скопје	4,38	9,95	10,33	1204,30
8. Муштеба Амети	Ф55	Охрид	4,91	10,20	10,60	1024,60
9. Спасе Коцев	Ф55	Радовиш	4,58	12,91	9,20	1024,20
10. Игор Димитриевски	Ф56	Струмица	5,26	11,89	8,65	999,10
11. Сашо Тодоровски	Ф57	Скопје	5,45	11,52	11,91	960,00

те и доделување на медали за постигнатите успеси од страна на генералните секретари на Мобилност Македонија, Софка Прчева, и на НФСРИМ-МПК, Драган Дојчиноски. На крајот од официјалниот дел, претсе-

дателот на Мобилност Македонија ги прогласи игрите за затворени со очекување на следните 27-ми по ред спортски игри да бидат постигнати повисоки резултати и да земат учество поголем број на млади спортисти.

Б. Јовановски

БЛАГОДАРНОСТ ДО СКОТ И ВИКИ АНДЕРСОН

На 17.03.2013 година, Мобилност Македонија им се заблагодари на Скот и Вики Андерсон, директори на хуманитарната организација од САД, «The church of Jesus Christ of latter-day sains», за донираните ортопедски помагала на нашите членови. Вкупно 233 лица со телесен инвалидитет добија некое ортопедско помагало (штаки, одалки, бастуни...) од кои 154 лица добија инвалидски колички и антидекубитни перничинја.

Мобилност Македонија им додели благодарници и врамена реплика на македонски брош од крајот на XIX век (со наша посвета) како израз на благодарност и сеќавање за нивниот хуман гест и остварената соработка.

Донацијата беше остварена преку Црвениот крст на град Скопје, за што искрено им се заблагодаруваме. Соработката ќе продолжи и во иднина.

Б.Јовановски

ЕДУКАТИВНА РАБОТИЛНИЦА НА ТЕМА „И НИЕ СМЕ ДЕЛ ОД ВАС“

На 29.04.2014 година во спортската сала „Зоран Стојановски“ во Ресен се одржа едукативна работилница на тема „И ние сме дел од вас“ со цел поттикнување и размислување на јавноста и младата популација на тема лица со телесен инвалидитет, која беше организирана од Здружението на лицата со телесен инвалидитет „Мобилност Битола“, под покровителство на градоначалникот на Ресен, м-р Ѓоко Стрезовски.

Идејата за спроведување на ваква работилница (активност) произлезе првично од д-р специјалист Сања Андоновска, м-р дефектолог Николчо Ристевски, како

и главните активисти од разгранокот на „Мобилност Битола“ од Ресен – Сотир Чаушевски, Гордана Стојановска и Роберт Ламановски. Активноста, а со самото тоа едукативната работилница, беше замислена пред сè со цел да се зголеми свеста на младата популација кон оваа ранлива група на граѓани, а која произлезе со одр-

жување на првата едукативна работилница на инвалидите во Ресен. Во првиот дел видовме една прекрасна изложба на лицата со инвалидност, една прекрасна едукативна работилница во која учество зедаа еминентни стручни лица од областа на инвалидноста кои живеат и работат во околината на Преспа. На 29.04.2014 година имаше и огромен број на лица без инвалидност кои дојдоа на изложбата и на едукативната работилница, а со своето присуство придонесоа оваа работилница да биде успешна. Сакам да напоменам дека со своето присуство и поздравен говор нè удостои и градоначалникот

на Ресен, господин м-р Ѓоко Стрезовски, кој истовремено беше покровител на манифестацијата во целост. Тој во својот говор ја поздрави оваа наша манифестација и работилница и укажа и кажа дека ќе помогне во целост инвалидите да го добијат своето место во средината. Ние од сè срце му се благодаруваче. На работилни-

цата со свое излагање настапија прим. д-р Нико Јанков и д-р Сања Андоновска. Насловот на нивното излагање беше „И ние сме дел од вас“, м-р дефектолог Николчо Ристевски зборуваше на тема „Клучот е во нас“, проф. д-р Игор Неделковски со својата тема „Информатичка технологија кај лицата со инвалидност“ предизвика голем интерес кај присутните. За „Психолошкиот и хуман аспект“ зборуваше доц. д-р Сашо Кочанковски, додека за „Дискриминација низ правото“ зборуваше Митко Фидановски, секретар на „Мобилност Битола“. На тема „Познати личности со инвалидност“, која предизвика

навистина голем интерес, зборуваше претседателот на „Мобилност Македонија“, Бранимир Јовановски. Денес ја имавме и таа чест да ја поздравиме меѓу нас и олимпијката Оливера Наковска-Бикова, освојувач на медали и носител на светски рекорд во стрелаштво. Се на сè, им се благодаруваче на сите граѓани, на професорите и наставниците од средното и од основните училишта, на учениците, на Центарот за социјална работа и грижа за децата со посебни потреби. Им се благодаруваче на сите кои помогнаа оваа едукативна работилница да успее. Се надеваме дека оваа едукативна работилница со својата работа ќе продолжи и ќе ги едуцира младите во проблематиката на инвалидност.

м-р Николчо Ристевски

„ДЕФИЛЕ НА ШИРОК СОКАК 2014“

На 28 јуни 2014 година „Мобилност Битола“ по осми пат го организираше традиционалното „Дефиле на Широк Сокак“, годинава во рамките на проектот „И ние сме дел од вас“. Манифестацијата и годинава беше помогната од локалната самоуправа со која продолжуваме да ги реализираме статутарните и програмски активности, како и целите кои се зацртани во Конвенцијата на ОН за правата на лицата со инвалид-

ност. Како и секогаш, поканети беа и претставници од другите здруженија, така што дел од дефилето беа околу 200 членови од нашето (Битола, Демир Хисар и Ресен) и здруженијата од Скопје, Куманово, Кочани, Штип, Радовиш, Прилеп, Кавадарци, Кичево и Охрид, претставници од ортопедските куќи „Медикус хелп“ и „Славеј“ АД – Скопје, како и други добронамерници кои го искористија убавото и сончево време за да дојдат на плоштадот Магнолија, пред фонтаната и споменикот на Филип II.

На учесниците и минувачите им беа поделени летоци и плакати за настанот кој беше медиумски покриен од телевизиите Тера, Орбис и Визија. На самиот почеток, свои изјави за медиумите дадоа претседателот на „Мобилност Македонија“, Бранимир Јовановски и претседателот на „Мобилност Битола“, прим. д-р Нико Јанков. Во своето излагање, Јовановски ги изнесе сите напори кои се прават за подобра комуникација со ин-

ституциите на системот за остварување на статутарните и програмски цели, како и тоа дека клучна е состојбата со мобилноста во сите сегменти на живеењето, како прва и последна во низата активности, додавајќи дека лицата со инвалидност се соочуваат со овој проблем уште од мали нозе, како за време на школувањето, така и при вработувањето и реализацијата на самиот процес. Покрај архитектонските, присутни се и други бариери, особено во средината која нè опкружува. Макотрпната работа на оваа проблематика се одвива на сите нивоа,

„МОБИЛНОСТ БИТОЛА“ НА ОСМОМАРТОВСКА ПРОСЛАВА

до највисоките во државата и сè уште се очекуваат резултати.

Доктор Јанков нагласи дека дефилето е реализирано како прв дел од проектот „И ние сме дел од вас“, кој започна со успешната трибина во Ресен, а ќе продолжи со работилница во Битола, во која покрај младата генерација, целна група ќе бидат и наставниците и професорите во средните училишта како клучен елемент во

инклузијата и менувањето на свеста на младите кон лицата со инвалидност. Локалната самоуправа на чело со градоначалникот д-р Владимир Талески и овој пат покажа разбирање и поддршка за нашите ставови кои де јуре се содржани во ратификуваната Конвенција на ОН за правата на лицата со инвалидност и за чија имплементација придонесуваат токму ваквите манифестации.

Ние сакаме да ги охрабриме институциите на системот на државно и локално ниво да го поддржат процесот на имплементација и со тоа да ги поддржат сите напори кои веќе долги години се прават од страна на инвалидските организации. Се надеваме дека, иако со многу мали чекори, процесот ќе заживее и дека плодовите од работата ќе добијат соодветна завршница. Исто така, се надеваме дека овој тренд ќе продолжи, а „Мобилност Битола“ ќе изнајдува сè повеќе нови начини на дејствување во остварувањето на своите програмски и статутарни цели. Активностите продолжуваат.

Претседател на „Мобилност Битола“

прим. д-р *Нико Јанков*

Секоја година членовите на „Мобилност Битола“ организираат прослава на Меѓународниот ден на жената – 8 Март. Оваа година околу четириесетина членови од Битола и Ресен го прославија празникот во пријатна атмосфера, со тивка музика, дружење, разговори и игра во ресторанот на хотелот „Премиер Центар“. Собирањето беше закажано за 20.00 часот и скоро сите заинтересирани дојдоа во договореното време. Имаше место и беше пристапно за сите, персоналот љубезен и пристапен без многу чекање. Храната одлична исто како и цената за која беше понудена, а музиката на ниво, доволно тивка за да не пречи во разговорите. Во ваква атмосфера поминаа неколку часа, а некаде околу полноќ си отидовме дома.

Ваквата практика покажа дека капацитетите на членовите, особено новите членови кои потполно прифатија организација на вакви средби во сопствена режија, ненаметливо и спонтано, го оправдуваат епитетот на активни и надежни членови на „Мобилност Битола“. Секогаш кога иницијативата е пројавена од нови активни членови, капацитетот на здружението расте. Вак-

ИНИЦИЈАТИВЕН СОСТАНОК ВО РЕСЕН

На 17 март 2014 година во просториите на разгранокот на „Мобилност Битола“ во Ресен, на иницијатива на неформална група граѓани составена од повеќе профили меѓу кои доктори, инженери, дефектолози и лица со телесна инвалидност, се одржа состанок со раководството на „Мобилност Битола“. По запознавањето од страна на раководителот на разгранокот во Ресен и член на УО,

Нада Тановска, се пристапи кон разгледување на иницијативата и можностите за реализација. Од страна на „Мобилност Битола“ учествуваа и претседателот, секретарот и два други члена на УО од Битола и Ресен. Од страна на групата учествуваа д-р Сања Андоновска – специјалист физијатар, д-р Лилјана Тановска – специјалист педијатар, м-р Николче Ристевски – дефектолог и логопед, Сотир Чаушевски – електроинженер кој наедно е и лице со детска парализа и Роберт Ламановски, лице со мултипла склероза и вљубеник во електронската комуникација и клипови.

Во краткото излагање на иницијаторите се изнесе основната идеја за промоција и подигање на свеста кај младата популација, особено на вишите класови од основното образование и гимназиските младинци, за постоењето на лицата со телесна инвалидност во нивните редови и нивниот однос кон нив. За идејата беше консултиран и градоначалникот на Ресен, м-р Ѓоко Стрезовски, како и директорите на основните училишта и гимназијата.

На 22 април 2014 година беше одржан состанок на работната група, во пресрет на работилницата која ќе се одржи на 29-ти овој месец во спортската сала во Ресен, со новини во организационата шема. Во придружните

виот тренд е за поздравување и Управниот одбор (УО) дава полна согласност и поддршка на сите иницијативи и активности со кои се вреднува општиот статус на сите членови. Ваквите дружења се еден мал сегмент на севкупните активности за сеопфатно етаблирање на „Мобилност Битола“ во колективното живеење и присуство во средината во која живееме. Достоинството на претставувањето во разни средини при разни поводи и овој пат покажа дека нашето членство е на високи комуникациски односи во средината и служат за пример со што и понатаму ќе бидат видени како пожелни гости во сите средини каде што се одржуваат вакви настани.

ЕДУКАТИВНА РАБОТИЛНИЦА ВО РЕСЕН

манифестации се вклучува и Домот на културата „Драги Тозија“, каде што ќе биде организирана изложба на слики, ракотворби и литературни творби на лицата со телесна инвалидност. Со активностите кои се случуваа во последните месец дена во Ресен се активираа повеќе лица со телесна инвалидност, како и здрави лица кои се потенцијални членови на „Мобилност Битола“ – разгра-

нок Ресен. Ја поздравивме добрата намера на директорот на Домот на културата од Ресен, **Васко Василевски**, кој изрази желба активно да учествува во манифестацијата.

На овој состанок се дефинира листата на излагачи, како и временската рамка. Исто така се разговараше за употреба на клипови меѓу излагањата и за текот на работилницата. Се разговараше за редоследот на излагачите и времетраењето на нивните излагања. Крајниот редослед е дефиниран. Работилницата ќе биде отворена со поздравниот говор на градоначалникот на општина Ресен, м-р Ѓоко Стрезовски, а вовед во темата „**И ние сме дел од вас**“ ќе направи претседателот на „Мобилност Битола“, прим. д-р **Нико Јанков**. Потоа ќе следи излагањето на д-р **Сања Андоновска** на кое ќе се надоврзи м-р **Николчо Ристевски** со „*Клучој е во нас*“. Потоа ќе следи проф. д-р **Игор Неделковски** со „*Информатичката технологија кај лицата со инвалидност*“, па продолжуваме со „*Психолошки и хумани аспекти*“ со доц. д-р **Сашо Кочанковски** и „*Дискриминација низ правото*“ со **Митко Фидановски**, а на самиот крај **Бранимир Јовановски** ќе зборува за „*Познати личности со инвалидност*“. Со тоа работната група ги дефинира сите организациони и технички дејства во процесот на подготовка за работилницата.

На 29 април 2014 година во Ресен беше успешно реализирана едукативна работилница на тема „**И ние сме дел од вас**“. По двомесечни подготовки и организациони детали, работната група составена од неформална група граѓани која даде иницијатива и обезбеди поддршка од локалната самоуправа, првенствено од градоначалникот на општина Ресен, м-р Ѓоко Стрезовски, ги обезбеди сите предуслови, подготви плакати и летовци со покани и програма. По консултациите со стручниот и експертски тим за проекти на „Мобилност Битола“, се пристапи кон финализација на оваа навистина значајна манифестација. На самиот настан прво беше организирана изложба на слики и ракотворби од лица со инвалидност која се одржа во Домот на културата „Драги Тозија“ со почеток од 11.00 часот. Изложбата се промовираше во пријатна атмосфера, а меѓу присутните имаше голем број лица со инвалидност и други деца. Материјата на сликите опфати делови од живеењето на лицата со инвалидност и соживотот во средината со своите врсници. Директорот на Домот за култура, Васко Василевски, искажа висок степен на солидарност и секаков вид на соработка без временско ограничување. Оваа негова заложба е за поздрав и го искажува неговиот највисок степен на хуманизам и разбирање. Во присуство на повеќе од стотина лица со инвалидност, нивни родители и наставници, иницијаторите и претставници на „Мобилност Битола“, господинот Василевски ја отвори изложбата искажувајќи најпозитивни мислења за изложените експонати.

Потоа комплетниот состав се пресели во спортската сала каде што веќе имаше весела атмосфера. Салата постепено се наполни со околу шестотини присутни од кои најмногу беше застапена младата генерација од 14 до 18 години, односно младите во периодот на формирање на личноста.

Настанот започна со поздравен говор на градоначалникот и покровител на манифестацијата, м-р Ѓоко Стрезовски, кој во своето обраќање искажа заложба на максимална соработка со организациите на лицата со инвалидност и сите невладини организации кои работат на подигање на капацитетите, нивно етаблирање и максимално користење на ресурсите на локалната самоуправа. Тој исто така се заложи за консултација при рушењето на архитектонските бариери, но и за сите други прашања поврзани со инклузијата на лицата со инвалидност, примена на одредбите на Конвенцијата на ОН

и вработување на лицата со инвалидност во локалната самоуправа. Со тоа настанот беше прогласен за отворен.

Како вовед во темата, прим. д-р Нико Јанков направи пресек на актуелната состојба и пожелните правци на дејствување на сите фактори во процесот на мену-

вање на погледите на младата генерација во однос на лицата со инвалидност.

Потоа, д-р Сања Андоновска накусо го образложи медицинскиот аспект на инвалидноста, како и начините за дејствување. Магистер Николчо Ристевски зборувааше за проблемите и клучот за нивно решавање, а проф. д-р Игор Неделковски имаше ефектно излагање за информатичката технологија за лицата со инвалидност прикажувајќи бројни фотографии и помагала за нив.

Доцент д-р Сашо Кочанковски нè запозна со психолошките аспекти, а Митко Фидановски со дискриминацијата низ правото. На крајот, Бранимир Јовановски го заокружи настанот со своето излагање за познати лич-

ности со инвалидност (спортисти, политичари, научници, уметници и сл.).

Помеѓу излагањата беа прикажани и неколку видеоклипови со теми од животот на лица со инвалидност во светот. Тука присутните ги запознаа и првите параолимпијци носители на златните олимписки медали во Барселона во 1992 година (Бранимир Јовановски) и Лондон во 2012 година (Оливера Наковска-Бикова), а нејзиниот златен медал имаа можност да го видат и одблизу. Огромно задоволство е што овие личности го слават името на својата земја и пред фактите сите ќе се поклонат.

Сите излагања оставија силен впечаток кај публиката, особено аудиовизуелните ефекти. Со еден збор, ова беше навистина многу успешна работилница која трасира идни активности кои ќе се случуваат со помали групи на целната популација. Во текот на целиот настан

„актерите“ ги најавуваше конференсието Сотир Чаушевски. Манифестацијата во целост ги исполни очекувањата и работната група уште еднаш се состана за да ги договори следните активности.

Од самиот почеток па сè до крајот манифестацијата беше проследена и од пишаните и електронските медиуми, како и од Македонската радио телевизија на национално ниво и телевизија „Тера“ на регионално ниво. Се надеваме дека позитивните ефекти од оваа работилница ќе бидат на високо ниво и дека ќе поттикнат размислување за генерализација на целата територија на Република Македонија.

ДОНАЦИЈА НА СПОРТСКА ОПРЕМА ОД НАТО ЗА „МОБИЛНОСТ БИТОЛА“

На 6.5.2014 година во спортската сала на Заедницата на инвалидски организации во Центарот за социјални работи – Битола (ЦСР) се одржа донаторска манифестација на НАТО организирана преку Военото претставништво на Постојаната мисија на Република Македонија при НАТО грант (проект) од „NATO Charity Bazaar“, со поддршка од „ГАУС Институт“ – Фондација за нови технологии, иновации и трансфер на знаење од Битола. Донацијата содржи повеќе елементи и тоа: две справи со повеќенаменски вежби со тегови, статичен велосипед, две вреќи за тренинг за боксирање, три топки за вежбање, три кошаркарски, две фудбалски и две одбојкарски топки, тегови за кревање, а во набавка е и електронската компјутерска мета и други поситни работи кои се очекува да пристигнат наскоро.

Пред почетокот на манифестацијата, претседателот на „Мобилност Битола“ – прим. д-р Нико Јанков даде изјава за медиумите нагласувајќи ја важноста на ваквите проекти. Во присуство на воениот претставник на Република Македонија при НАТО, Генералот Бранко Драгалски и два офицера од Армијата на Република Македонија, изја-

ва даде и сопругата на генералот, г-ѓа Виолета Драгалска, која најактивно учествуваше во добивањето на самата донација. Таа изјави дека апликацијата на „ГАУС Институт“ како стратегиски партнер на „Мобилност Битола“ била прифатена и влегла во конкуренција со тринаесет грантови за минатата година, колку што се доделувале на меѓународни инвалидски и други невладини организации. Таа ис-

кажа подготвеност за секаква идна соработка и лобирање сè додека можат да помагаат на овој начин.

Професор д-р Игор Неделковски, како активен фактор и практично креатор на апликацијата и лобирањето во Брисел, како и секогаш искажа максимална поддршка за „Мобилност Битола“ со поддржувачите во НАТО преку членовите на Военото претставништво во постојаната мисија на Република Македонија при НАТО. Потоа, директорот на „ГАУС Институт“, м-р Александра Лозановска официјално ја предаде спортската опрема во владение на нашето здружение. Целиот настан беше документиран од страна на медиумите, како и со камерите на дел од присутните.

Нашите членови имаа можност веднаш да ги проба-

ат новите елементи со што практично започна нивната употреба. Со пополнувањето на бројот на сите донирани спортски реквизити ќе се заокружи постапката на примопредавањето и ќе се направи записник кој со сите други материјали ќе биде испратен во Брисел. На овој начин „Мобилност Битола“, преку својот стратегиски партнер

„ГАУС Институт“, се етаблира во просторот на Европската Унија, собра искуства за работа на проекти кои и тоа како се пожелни во овој период. Се надеваме дека ваквиот тип на соработка ќе отвори позитивни трендови и нагорна линија во остварувањето на програмските и статутарни цели на „Мобилност Битола“ и „Мобилност Македонија“.

„МОБИЛНОСТ БИТОЛА“ НА ХУМАНИТАРЕН КОНЦЕРТ ВО КИЧЕВО

На 16 мај 2014 година во Кичево се одржа хуманитарен концерт во организација на „Мобилност Кичево“, во соработка со Домот на културата „Кочо Рацин“ во Кичево. На овој настан присуствуваше и делегација од „Мобилност Битола“ предводена од раководителот на КУД „Феникс“, Сотир Јоновски. Честитки за раководната структура на „Мобилност Кичево“ на чело со Бобан

кои одлично ја подготвија и организираа оваа манифестација која се одржа пред огромна публика, не оставајќи ниту едно празно место во салата. Со солидниот број на

изведувачи и потполниот успех на програмските начела на „Мобилност Македонија“, оваа манифестација е уште еден доказ за капацитетот на нашите здруженија за сè поголеми и посложени предизвици кои успешно ќе ги реализираат. Нека позитивните трендови на здружението им бидат водилки во иднина за сите следни предизвици.

Самата манифестација чија цел беше помош за набавка за ортопедски помагала, помина во најдобар ред, а дружењето на нашите членови продолжи и по самиот

настан. За жал, бројот на делегации од другите здруженија не беше голем, а дали оправдување ќе се најде во терминот (вечерни часови) или оддалеченоста на дестинацијата, остава простор за размислување за други активности. Најважната работа е дека постепено јакнат капацитетите и се искористуваат дадените можности кои ни стојат на располагање од страна на институци-

ите. Секако дека тој што не организирал ваков сличен настан, не може да знае колку време и какви предуслови треба да се решаваат и за најмала манифестација,

да не речам состанок, а не пак настан каков што беше претставен во Кичево.

Импесиите на нашите и други членови се веќе на страниците на социјалните мрежи („Фејсбук“) и Интернет-просторот. Како и порано, така и сега, „Мобилност Битола“ ќе продолжи да дава поддршка за ваквото етаблирање на „Мобилност Кичево“ во остварувањето на статутарните и програмски цели на „Мобилност Македонија“.

ДОНАЦИЈА ВО РЕСЕН

На 31 мај 2014 година во просториите на „Мобилност Битола“ – истурена канцеларија во Ресен се одржа активност на која познатиот менаџер и технички директор на „Гросер маркет“ од Сиднеј, Пеце Трајановски, инаку ресенчанец по потекло, донираше компјутерска опрема (компјутер, ЛЦД-екран, ласерски печатач и вградена мултимедија) во вредност од 25.000 денари. Инаку, Пеце во Австралија е познат бизнисмен со македонско потекло, а неговата фирма се занимава со набавка и дистрибуција на повеќе брендови на добра храна од це-

лиот свет. Во последно време на пазарот во Австралија интензивно се пласираат производи од пиперки (ајвар и печени лупени пиперки подготвени кај нас по сите стандарди кои се бараат во Австралија), а од секој производ се одделува по еден цент кој оди за хуманитарна помош за која господинот Трајановски изјави дека ќе се насочи кон членовите на нашето здружение. Обраќајќи им се на нашите членови, тој искажа задоволство од посетата и додаде дека по враќањето во Австралија со нашинците ќе организира донаторски пикник. Сите собрани средства ќе се трошат со нивна контрола и согласност.

На самиот настан, покрај членовите од Ресен, од кои најголемо учество имаат Сотир Чаушевски и Нада Тановска, присутни беа и секретарот на „Мобилност Битола“, Митко Фидановски и членот на Управниот одбор, Сотир Јоновски. Поголема група членови од Ресен воодушевено ја прифатија оваа донација која покажува дека со растење на капацитетот на активностите во разгранок на Ресен ќе растат и плодовите од активностите. Раководството на „Мобилност Битола“ со огромно задоволство ја поздравува и поддржува ваквата активност и ги поттикнува членовите од Ресен да продолжат со исто темпо и во наредниот период. За истото поддршката и заслугите ќе си го најдат своето заслужено место, а поттикот кон другите членови и оние што не се откриени ќе биде полн погодок во сите напори да се откријат и активираат сите можни членови со телесна инвалидност. За ова, раководството на „Мобилност Битола“ им честита на активистите од Ресен за перманентно претставување пред институциите на системот.

„МОБИЛНОСТ БИТОЛА“ НА СПОРТСКИТЕ ИГРИ ВО СТРУГА

Оваа година подмладената екипа на „Мобилност Битола“ ги оствари сите притаени надежи во учеството на спортските игри. Покрај Оливера, Васко, Николче, Горан и Наташа кои имаа обезбедено учество со резултатите од претходните игри, нови членови на екипата се Дарко Спировски и Лидија Велјановска. Уште на првиот ден, Оливера не само што го освои првото место во класата воздушен пиштол, туку и го собори сопствениот светски рекорд со неколку круга повеќе. Васко освои медал за второ место со воздушна пушка, а навистина воодушеви Наташа со второто место со воздушна пушка и две трети места во пинг-понг и во атлетика. Со освојените три медали таа практично се запиша во поединци со повеќе медали на еден натпревар со надеж дека ќе го повтори успехот на славната битолска тројка во колички: Вергита, Бале и Фанче, Васко и Оливера кои оставија неизбришливи траги во спортот на лицата со телесна инвалидност.

Одличните пласмани на Дарко и Лидија се доказ дека осмислените подготовки и редовни тренинзи ќе дадат резултати. Николче и Горан ги потврдија своите квалитети и со директниот пласман за идните игри практично им отвораат пат на двајца нови натпреварувачи со кои „Мобилност Битола“, по неколку години консолидација, полека го враќа местото кое со години му припаѓа во овие активности. Раководството на „Мобилност Битола“ и претседателот, како директен учесник во сите збиднувања, им испраќа честитки за постигнатите успеси и им посакува да продолжат со исто темпо. Поддршката за сите кои го етаблираат здружението во иднина ќе биде сè поголема, а успехите и активноста најголемо мерило. Пораката е да се продолжи и што повеќе да се анимира останатото членство да тргне по нивниот пат на успехот.

д-р Нико Јанков

ОД АКТИВНОСТИТЕ НА „МОБИЛНОСТ СКОПЈЕ“

Истражување за вработување на лица со попреченост во приватниот сектор во Република Македонија

На 5 јуни 2014 година (четврток), во хотелот „Порта“ во Скопје, се одржа петтата средба на Советодавачкиот одбор при проектот на УСАИД за практикантска работа и вработување на лицата со попреченост на која „Мобилност Скопје“ учествуваше со свој претставник. На средбата беа присутни меѓу останатите и претставници од Министерството за труд и социјална политика. На средбата се споделија првичните наоди од спроведениот прашалник во врска со активноста на Проектот за истражување – анализа за вработувањето на лицата со попреченост во приватниот сектор, спроведувана од здружението „Конект“. Истражувањето било направено со спроведување на прашалникот до 700 приватни фирми, а на него одговорило и целосно го потполнило само 112 фирми. Истовремено на средбата се дискутираа и можните препораки што би произлегле од заклучоци-

те при што сите предлози во дискусијата беа од големо значење за заедничко дефинирање на препораките. Како дел од партиципативниот процес имплементиран во методологијата на истражувањето а во поглед на важноста на дефинирање на идни практики за застапување креирање на политики и програма за интеграција на лицата со попреченост на пазарот на трудот во земјава. Настанот заврши со продуктивна и плодна дискусија со дефинирање на предлози за унапредување на можностите за вработување на лица со попреченост во приватниот сектор.

Елена Ѓурчиноска

СО ДОНАЦИЈА ОПРЕМЕНА КАНЦЕЛАРИЈАТА НА „МОБИЛНОСТ БИТОЛА“ ВО РЕСЕН

Здружението „Мобилност Битола“ е регистрирано како меѓуопштинско здружение и тоа покрај подрачјето на општина Битола ги опфаќа и општините Ресен и Демир Хисар. Уште од самото основање на нашето Здружение ги опфативме и инвалидите од овие две соседни општини со оглед на тоа дека отсекогаш тамошните жители гравитирале кон Битола.

Со оглед на таквата наша определба за интегрирање на телесните инвалиди од трите општини во едно здружение презедовме и обврска на нашите членови од Ресен и Демир Хисар да им овозможиме барем минимум услови за работа и дружење. Таа наша политика доведе до тоа да отвориме две истурени канцеларии на „Мобилност Битола“ во Ресен и Демир Хисар. Благодарение на разбирањето на локалните самоуправи во тие општини добивме две канцеларии бесплатно за да можат нашите членови да ги спроведуваат своите активности поврзани со работењето на Здружението.

Своевремено во нашиот весник пишувавме како тие канцеларии ги опревивме со најосновните потреби за да можат да функционираат и да служат како за работа така и за дружење на членовите. Покрај канцеларискиот мебел поставивме и минимум техничка опрема – компјутери со тенденција да се поврземе преку Интернет со нашите членови и комуникацијата да ја издигнеме на повисоко ниво. Во рамките на нашите можности овие канцеларии ги опревивме со компјутери со кои располагаваме, но, за жал, не бевме во можност да купиме нови современи компјутери и да доведеме Интернет во двете канцеларии.

На 31.05.2014 година бев повикан во канцеларијата во Ресен да присуствувам како секретар на Здружението, во отсуство на претседателот, на еден свечен чин – донација на компјутер и друга компјутерска техника за канцеларијата и членовите од овој град.

При предавањето на донацијата во пригодната свеченост донаторот го запознавме со нашето Здружение, целите за кои е формирано и активностите кои ги преземаме за остварување на програмските активности со посебен осврт на активностите кои се преземаат од членовите во Ресен.

Во разговорот со донаторот дознав кој е овој човек и кои биле побудите да донира компјутер и друга техника токму на „Мобилност Битола“. Донаторот е **Пеце Трајановски** од Сиднеј – Австралија. По потекло е од Ресен, инаку по занимање е технички директор во трговска фирма „Гросер маркет“. Тој е застапник на македонски производи во Австралија и барем еднаш годиш-

но доаѓа во родниот крај и во Македонија да договара трговски зделки со овдешните фирми за производство на конзервирана храна. Оваа фирма се занимава со трговија со храна и меѓу другото продаваат и производи кои потекнуваат од Македонија претежно конзервирани печени пиперки и други земјоделски производи во тегли и конзерви под едно име „**LAKEPRESPA**“.

Раководството на оваа фирма на чело со генералниот директор **Јан Мек Доналд** донело одлука по еден цент од секоја продадена конзерва со потекло од Македонија да се донира во хуманитарни цели за граѓаните на Македонија. Така собраните средства од продажбата

на конзервите и теглите со потекло од Македонија по оценка на Пеце Трајановски можат да се донираат онаму каде што тој ќе процени дека најдобро ќе помогнат.

Меѓу членовите во Ресен имаме еден телесен инвалид со детска парализа Сотир Чаушевски кој во последно време е доста активен и благодарение на него има бројни активности во тој град и членството е анимирано и од ден на ден искажуваат интерес и иницијативи за разни трибини и едукативни работилници за кои исто така ќе бидете запознати во овој број од нашето гласило.

Токму познанството со овој наш член и активист на донаторот уште во времето пред да се отсели во Австралија доведе до тоа да биде реализирана оваа донација. Инаку, донацијата се состои од најсовремен компјутер со ЛДЦ-монитор, ласерски печатач „НР“, аудио и друга поситна опрема.

Во разговорот со овој човек искажана беше готовност и во иднина да донира средства за опрема или други активности кои ние ќе ги нотираме, а вети дека во нашата иселеничка заедница која е значајна во Австралија ќе поведе иницијатива за собирање на средства со кои ќе се финансираат вакви добротворни акции и ќе се поддржат нашите активности. Тој истакна дека е импресиониран со нашето Здружение и активностите кои се спроведуваат и искажа целосна поддршка во иднина. Особено го радува тоа што по иницијатива на здружението и членовите од Ресен започнало рушењето на архитектонските бариери и биле направени првите паркиралишта за инвалиди. Во маркетите на неговата фирма се води особена грижа за таа категорија на граѓани и строго мора да се применуваат прописите кои важат за инвалидите во таа држава. Имено, на паркиралиштата пред маркетите задолжително на самиот влез мора да има паркиралиште за лица со инвалидност и нема дозвола за работа доколку не се обележат тие паркиралишта и не се направи маркетот целосно пристапен за сите лица во инвалидски колички и други инвалидности. Злоупотребата на местото обележано за паркиралиште на инвалиди строго се казнува покрај со парична казна и со одземање на возачката дозвола, па покрај развиената свест и тоа придонесува за дисциплината на возачите.

За искажаната хуманост од името на сите членови на „Мобилност Битола“ на овој хуман човек му искажуваме благодарност со надеж дека соработката ќе продолжи и во иднина.

Миљко Фидановски

ОДБЕЛЕЖАН ДЕНОТ НА ПАРАПЛЕГИЧАРИТЕ

На 24 мај 2014 година во месноста Пеленица во Драчево се одржа средба по повод Денот на параплегичарите, на која присуствуваа околу 25 членови. На средбата освен членови од разгранок на параплегича при „Мобилност Скопје“ беа поканети и присуствуваа и неколку членови од другите ограноци.

Превозот за потребите на нашите членови кои користат инвалидска количка за движење се користеа трите специјално адаптирани комбиња со хидраулични рампи на ЈСП – Скопје.

Нашите членови беа сместени во прекрасната ледина и удобните услови кои ги овозможува природата на месноста Пеленица, поточно манастирот „Света Руса Среда“ – местото каде што во една мирна атмосфера на природата можеа да се разменат мислења помеѓу членовите, да се рекреираат и релаксираат. Притоа можеа да уживаат во добрата храна, поточно во вкусот на традиционалното македонско гравче подготвено од страна на црковниот готвач. Исто така неминовно е да се спомене учеството и помошта, и да се упати благодарност до Црковниот одбор на манастирот „Света Руса Среда“ која секако не изостана, како во организацијата за придонес во целокупната позитивна атмосфера, така и при спречување и надминување на какви било фактички бариери кои би можеле да бидат физичка пречка за нашите членови, кои благодарение на нивната помош беа надминали и нашите членови воопшто не ги почувствуваа.

Некои од присутните членови се рекреираа исто така уживајќи во играњето шах, поради тоа што истиот ден се одржа и шаховскиот турнир во природа.

Дружбата и веселото расположение помеѓу членовите траеја сè до попладневните часови кога на нашата забава мораше нажалост да и се означи крајот.

Елена Ѓурчиноска

ЗАВРШНАТА ФАЗА НА ПРОЕКТОТ ЗАСНОВАН НА ПОТРЕБИТЕ НА LESS

Завршната фаза на проектот спроведен од страна на „ЦеПроСАРД“ (CE-PRO SARD), а поддржан и заснован на потребите на LESS, се одржа на 10 јуни 2014 година во просториите на гореспоменатото друштво. Тежината на самиот проект побара одржување на неколку собири во кои членуваа нивните комитенти меѓу кои беше и нашето здружение „Мобилност Скопје“. Генерално, целта на проектот е имплементирање и овозможување работни места на социјалната група на граѓани во нашата држава, како за подобрување на нивниот личен живот така и за подобрување на севкупното функционирање на оваа особено масовна а потребна група граѓани во нашето уредување. Членуваа претставници од Град Скопје, претставници од стопанството, претставници од образованието, претставници од некои невладини организации итн.

Во завршната фаза на овој проект се ставаше во рамки буџетот на претходно оформените цели и целни групи, како и формирање на комисии за обуки на предавачите во понатамошните предавања. Беа давани многу мислења, сугестии и предлози за на крај да се одлучуваше за едно заедничко мислење околу целите на предметот.

За нас и нашето здружение интересот околу овој проект е единствен и тоа: учеството во структурата на општеството како рамноправни членки, запознавање на сите институции од карактер неопходен за нашите потреби со нашите потреби како инвалидизирани лица и нормално наше имплементирање и искористување на капацитетот на сиот капацитет со кој владееме. Позитивните коментари на сите присутни на состанокот беа една голема искра дека моторната сила која ја поседуваат луѓето со инвалидитет може да профункционира.

Задоволни од состанокот и од професионалното финализирање на проектот произлезе со нови контакти и отворање нови сфери и погледи во разрешување на бариери кои ќе следат во иднина.

Христијина Просковска

Докторот Ви одговара

Многу време помина, а нашата комуникација остана еднонасочна. Но, времето минува, настаните се нижат, а на повидок се многубројни случувања кои би требало да Ве заинтригираат и да ни помогнат во нашите настојувања да ги размрдаме институциите на системот во зголемувањето на превенцијата, откривањето и лекувањето на одредени заболувања кои произведуваат зголемен број на лица со телесна инвалидност. Ова особено стана актуелно со зголемениот број на лица со новооткриена мултипла склероза, со брз тек и зголемена потешкотија во остварувањето на здравствената заштита, односно навремена набавка на ефикасни лекови кои ќе ја забават еволуцијата на болеста и ќе го намалат бројот на потешки телесни инвалиди.

Народот вели дека дури немаш многу мака, не ти е гајле за другите. Сега е моментот кога треба да се реагира и да се добие максимална поддршка бидејќи утре можеби Вам ќе Ви треба поддршка. Повеќе години ги пласирам своите размислувања, а многу ретко добивам повратна информација или поддршка. Многупати кога ќе дојде „нож до коска“, гласно размислувате во кулоарите дека овие горе не прават ништо. Тоа никогаш не било точно, бидејќи откако е конституирано „Мобилност Македонија“, со сите свои сили и човечки ресурси, на сите нивоа се бори за статутарните и програмски цели. Напишани се тони писма и остварени се илјадници средби и разговори.

Сепак, драгоцените ќе ни бидат случувањата од базата на настаните. Сите знаеме дека таму има проблеми, ама немаме сведоци, или ако милувате свидетели на настани-те каде што нема остварување на заштита по сите норми и стандарди, или пак се применуваат парцијално, но вообичаено за тоа се молчи. Нам ни требаат настани кои ќе бидат силни аргументи во нашите средби со официјалните претставници на институциите на системот.

Старите рекле дека пред фактите и Боговите молчат. Значи размислувајте гласно, запишете ги Вашите мисли од доживеаното при остварување на Вашите права (прегледи, лекување, лабораторија, снимање, лекови, број, квалитет, чекање, молење, помош од пријатели, добивање лек под тезга, добивање лек со пари или партиципација поголема од наведената и сл.). Вие кажувате, јас ќе одговарам со сила на аргументи, заедно, бескомпромисно, упорно, долготрајно, повторливо, соло и хорски, ама без престан! Ако немаме аргументи и случки, вистинити, мачни, уверливи, откриени од завесата на заборавот, тогаш нашите напори да постигнеме подобрување на состојбите и процесите ќе бидат минорни. Значи, НИЕ одговараме на аргументи, а не на кулоарски муабети. Никогаш не е доцна, никогаш не е предоцна. Ние сме тука за Вас и Ве чекаме!

Ваш
прим. д-р Нико Јанков

Тркалезна маса на тема „Дали сексуалното и репродуктивно здравје и права на лицата со попреченост се реалност во Македонија?“

На 29 мај 2014 година, Асоцијацијата за здравствена едукација и истражување – ХЕРА одржа тркалезна маса на тема „Дали сексуалното и репродуктивно здравје и права на лицата со попреченост се реалност во Македонија?“ На тркалезната маса Елена Ѓурчиноска учествуваше како претставник од „Мобилност Македонија“, присуствуваа пратеници; претставници од Министерството за здравство, Завод за социјални дејности, Народен правобранител, од Филозофски факултет; како и претставници од други здруженија на граѓани кои работат со лица со попреченост или, пак, се организации на лица со попреченост. Владо Крстевски, од Републичкиот центар за поддршка на лица со интелектуална попреченост „ПОРАКА“, ги презентираше СРЗ аспектите во Конвенцијата за правата на лицата со попреченост. Потоа Весна Матевска од „ХЕРА“ ја претстави програмата „Сексуалност и лица со попреченост“, како и начинот на кој истата се имплементира во соработка со

дневните центри за лица со попреченост и Специјалните заводи низ Републиката. Понатаму д-р Александра Каровска-Ристовска, од Институтот за дефектологија, даде краток осврт за важноста на поддршката која лицата со попреченост ја добиваат од страна на професионалците и родителите за време на едукациите за сексуално и репродуктивно здравје и права. Дополнително Јасмина Ристеска од граѓанската организација „Мобилноста предизвик“ накратко го елаборираше процесот на кој лицата со попреченост се едуцираат на тема сексуално и репродуктивно здравје и колку тие воопшто ги уживаат сексуалните и репродуктивните права. Настанот заврши со продуктивна и плодна дискусија со дефинирање на предлози за унапредување на СРЗ правата на лицата со попреченост и спроведување на системски промени со цел задоволување на потребите и надминување на предизвиците при пристап на лицата со попреченост до услуги и информации за СРЗ.

Елена Ѓурчиноска

„МОБИЛНОСТ СКОПЈЕ“ ВКЛУЧЕНО ВО ПРОЕКТОТ „ВЕШТИНИ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ И РАБОТА“ НА УСАИД И МРЕЖАТА ЈЕС

„Младите можат“ во соработка со „Мобилност Скопје“, со поддршка од проектот-мрежа ЈЕС на УСАИД Македонија го реализираат проектот „Вештини за вработување и работа“.

Целта на овој проект е подобрување и усовршување на вештините за вработување и работа на младите луѓе преку трансфер на знаење и професионални вештини и инклузија на млади со попреченост.

Критериуми за учество на обуките беа следните:

- корисниците да се на возраст од 18 до 27 години и да живеат на територија на град Скопје;
- корисниците да се невработени и да не се регистрирани во Агенцијата за вработување на Република Македонија, и

- корисниците да се во образовен процес.

Проектот е составен од обуки кои се одржаа во времетраење од пет дена – 30 и 31 мај, и 1, 7, 8 јуни, а ги опфатија следните модули:

- воведен модул;
- личен развој;
- вештини за барање работа;
- комуникациски вештини;
- тимска работа и лидерство;
- соодветно однесување на работно место;
- безбедност, права и обврски на работното место, и
- финансиски вештини.

Суштината на проектот покрај теоретското учење на модулите беше и опфаќање на практична визија за корисниците на проектот како тие најлесно би ги раз-

виле своите меки вештини и би се вклопиле во одредена работна средина како во однос на претпоставени така и во однос на вработените во околина на нивното посакувано работно место. За таа цел дел од модулите им беше презентирани на најразлични интересни начини преку игри во кои можеа и мораа сите корисници да бидат еднакво вклучени без разлика на поседувањето, видот или степенот на попреченост, доколку ја имаат, а пак сите игри беа приспособени и смислени да бидат лесно изведливи и приспособливи на изведба од страна на инклузивна група, односно на група во која парти-

ципираат лица со најразличен вид на попреченост, меѓу кои и лица со телесна попреченост.

Во овој проект кој беше организиран и спроведен од страна на здружението „Младите можат“ во неговата организација и спроведување беа вклучени и две наши членки и тоа: Марија Стојановска и Софија Антовска, во својство споредни тренери на проектот, кои корисниците ги обучуваа и ги насочуваа во насока на отворање на границите и свеста на младите со цел инклузија на младите со попреченост и нивната корисност во општеството, како младите со попреченост полесно да стигнат до посакуваното работно место и, имено, како најлесно би биле таму прифатени и најсоодветно би се приспособиле во секаква работна средина.

Освен тоа како корисници на проектот покрај младите лица кои ги исполнуваа старосните и критериумите за невработеност, а имено не поседуваа каква било попреченост, во проектот беа вклучени и лица со сетилна попреченост и со телесна инвалидност.

На крајот од обуките, корисниците добија сертификати од страна на УСАИД и мрежата ЈЕС како потврда за учество на истите и доказ за нивната интелектуална надградба и стекнатите вештини благодарение на овој проект.

Елена Ѓурчиноска

ОД АКТИВНОСТИТЕ НА „МОБИЛНОСТ СКОПЈЕ“

„Едно сме, растеме заедно“

„Едно сме, растеме заедно“ гласи насловот на проектот на Црвениот крст од општината Карпош во соработка со децата од прва година на гимназијата „Никола Карев“, како и децата корисници на невладината организација „Отворете ги прозорците“. Под тој наслов се одржа хуманитарна инклузивна приредба на 22.2.2014 година

во холот на гимназијата „Никола Карев“. На манифестацијата секое дете со и без инвалидност се претстави со некоја презентација по слободен избор.

Вера Апостоловска во придружба на Оливер Насловски (етнокореограф) се претстави со изворната македонска песна „Моме оди за вода и бекарот по неа“, облечена во оригинална носија (позајмена од Детски културен центар „Карпош“). На оваа манифестација учествуваше уште една членка на „Мобилност Скопје“ Марија Савевска која пееше на англиски јазик и се претстави со песната „Glorious“ од група „Cascada“ и беше придружувана од нејзиниот татко кој свиреше на гитара. Можеме само да кажеме „браво“ за успешниот настап на овие две девојчиња.

Елена Ѓурчиноска

„МОБИЛНОСТ СКОПЈЕ“ СЕ ВКЛУЧИ ВО ПРОЕКТ НА УСАИД

Во хотелот „ТЦ Гранд плаза“ се одржа настан на кој беше промовирано отпочнувањето на проектот за инклузија на младите со попреченост, организирано од страна на здружението за давање услуги на лицата со попреченост „Хендимак“ во соработка со Центарот

за развој на образованието (EDC), имплементирајќи го овој проект во мрежата JEC (YES – Youth Employability Skills Network).

На овој настан здружението на лица со телесен инвалидитет на Скопје „Мобилност Скопје“ го претставуваше нашата членка Марија Стојановска.

Овој проект има цел интеграција на младите со попреченост и зајакнување на нивните вештини.

Таргетна група за имплементација на овој проект се младите со и без попреченост од 15 до 27 години, кои се невработени и кои се или не се регистрирани во Агенцијата за вработување на Република Македонија.

По одржувањето на овој настан беше испратена апликација до сите претставници од здруженијата кои беа поканети на настанот.

Од апликантите беа избрани тринаесетмина, и тоа седум апликанти од Скопје и по еден од другите општини надвор од Скопје.

Од секое здружение се бараше на обуките да присуствуваат по двајца претставници.

Овие 26 претставници посетуваа обуки на осум модули за стекнување на фасцилитаторски (обучувачки) вештини, и тоа: воведен модул; личен развој; соодветно однесување на работно место; комуникациски вештини; тимска работа и лидерство; вештини за барање работа; безбедност, права и обврски на работно место; финансиски вештини.

Обуката се одвиваше во текот на две недели, и тоа од 11 до 13 март со продолжение на 18 и 19 март 2014 година. На овие обуки од „Мобилност Скопје“ учествуваа нашите членки Марија Стојановска и Софија Антојска.

По завршувањето на обуките, обучените корисници се стекнаа со сертификати.

Од здруженијата ќе бидат избрани двајца кои треба да ја спроведат обуката на своите членови, како крајни корисници од кои ќе бидат обучени 25 млади од истата таргетна инклузивна група.

Целиот проект заедно со пренесување на вештините на крајните корисници треба да заврши до 31 јуни 2014 година за здруженијата од град Скопје, а, пак, за останатите до 30 септември 2014 година. „Мобилност Скопје“ поднесе апликација за овој проект.

На 26.3.2014 година, во хотелот „Порта“ во Аеродром, се одржа настан поврзан со проектот на УСАИД за практикантска работа и вработување на лица со попреченост кој стартуваше од август 2012 година. Овој проект е спроведен од страна на „Моја кариера“ – Скопје во соработка со „Хендимак“ – Тетово.

Здружението на лица со телесен инвалидитет на Скопје „Мобилност Скопје“ на овој настан исто така го претставуваа нашите членки Марија Стојановска и Софија Антојска.

На настанот беше објавено и дискутирано за идниот план за спроведување на анкета на работодавците во врска со нивната подготвеност и отвореност за вработување на лица со посебни потреби, нивното досегашно искуство, како и за нивната информираност за бенефициите што ги нудат при вработување на лице со попреченост.

Елена Ѓурчиноска

ХУМАНИТАРЕН КОНЦЕРТ ВО КИЧЕВО „ОРО, ПЕСНИ, ОРО“

На 16 мај, во Домот на културата „Кочо Рацин“ во Кичево, Здружението на лица со телесен инвалидитет „Мобилност Кичево“, организираше музички концерт од хуманитарен карактер. Присутните што ја наполнија

чево, присуствуваа членови на „Мобилност Македонија“ од Битола, Прилеп, Дебар и од Скопје.

Хуманитарниот концерт го отвори претседателот на „Мобилност Кичево“, Бобан Јордановски, кој го

салата до последно место, имаа можност да проследат двочасовна богата културно-уметничка програма под името „Оро, песни, оро“.

Во програмата учествуваа познати имиња од музичката естрада во земјата: Елена Велевска, Спасен Сиљановски, Спасе Маклиоски, групата „Маестрал“, Добре

поздрави присуството на многубројната публика и им се заблагодари на сите помагатели и поддржувачи на „Мобилност Кичево“ во организирањето на концертот. Тој ја истакна големата хуманост на своите сограѓани и нивната несебична желба и подготвеност да им помогнат на членовите на „Мобилност Кичево“. Претседате-

Новески, културно-уметничките друштва „Нико Пусоски“, „Младост“ и „Коштана“ и многу други.

Манифестацијата финансиски беше поддржана од повеќе помагатели од Кичево: РЕК „Осломеј“, ПП „Линди“, Лимарска работилница „Кире“, ПП „АСЕНА“, Културната установа „Кочо Рацин“, Алексо Тришоски и Здружението на возачи од Кичево.

Во публиката покрај многубројните граѓани на Ки-

лот на „Мобилност Кичево“ информираше дека средствата собрани од овој хуманитарен концерт ќе бидат наменети за набавка на потребни ортопедски помагала за членовите на „Мобилност Кичево“.

На крајот на концертот, на поддржувачите и помагателите во организацијата на оваа успешна манифестација им беа доделени благодарници.

С.П.

ОД АКТИВНОСТИТЕ НА „МОБИЛНОСТ СКОПЈЕ“ ОСМОМАРТОВСКА СРЕДБА

Традиционално и оваа година е одржана средбата за членовите од понежниот пол на „Мобилност Скопје“ по повод Меѓународниот ден на жената – 8 Март, на 9.3.2014 година во ресторанот „Бисера“ во општината

Аеродром, кој е со најадаптирани услови за лицата со телесен инвалидитет. Во пријатна атмосфера и со добра музика на веќе докажаната група „Еј-Би-Си“ се гледаше задоволството на лицата на присутните на одбележувањето на Меѓународниот ден на жената – 8 Март.

Оваа година на оваа манифестација присуствуваа околу 70-ина членки на нашето здружение, како и неколку членови на „Мобилност Тетово“, со што се овозможи и поголема дружба помеѓу членовите на двете здруженија. На средбата оваа година беа присутни и Генералниот секретар на „Мобилност Македонија“, госпоѓа Софче Прчева, претставници од Центарот за ортотика и протетика „Славеј“ АД, како и гости од збратимените здруженија од Врање и Лесковац. Присутните на оваа средба ги поздравиле и им го честитаа празникот претседателот на

„Мобилност Скопје“, Дејан Ѓорѓиевски.

Сите членки на здружението кои присуствуваа на осмомартовската средба добија обетки рачно изработени од членовите на „Мобилност Скопје“, кои изработуваат накит во нивната креативната работилница и кои беа подарок од „Мобилност Скопје“ како гест на почит и внимание кон припадничките на понежниот пол. Исто така, нашите ценети гости од Центарот за ортотика и протетика Славеј АД, во знак на внимание кон наши-

те членки, им подарија по еден цвет на сите присутни на прославата. Големо изненадување беше и доаѓањето на фолк-пејачката Анета Наковска, која со неколку песни го подигна веселото расположение меѓу присутните. Веселата атмосфера и убавото расположение меѓу

присутните и овој пат не изостана. Ведриот дух на сите присутни лица говореше дека традицијата треба да продолжи, а меѓусебното дружење никогаш да не згасне. Ова е пример како со малку повеќе труд може да се одржи една добра традиција. Ваквите средби како дел од програмските активности на здружението имаат своја добра функција, која многу придонесува за социјализација на нашите членови. Во прилог на напишаното говорат фотографиите од оваа средба.

Елена Ѓурчиноска

ОДБЕЛЕЖУВАЊЕ НА ДЕНОТ НА ЛИЦАТА СО ЕПИЛЕПСИЈА (ВИОЛЕТОВ ДЕН)

По повод Денот на лицата со епилепсија (ВИОЛЕТОВ ДЕН – 26 март), Прилепското здружение на граѓани „Епилепси“, одлучи овој ден да го одбележи во нашиот главен град, односно пред Спомен-куќата на Мајка Тереза, каде и покрај лошите временски услови проследени со дожд, но благодарение на фреквентноста од луѓе, успеа да го оствари своето одбележување на еден достоинствен начин.

Тимот на Здружението заедно со нивниот главен организатор на настанот Деан Буневски чија главна цел е имплементација на луѓето оболени со епилепсија и нивен поквалитетен живот во општеството, имаа обмислено една несебична агенда во облик на распределба на летоци на секој од минувачите, поделба на виолетови марами со брошеви, пијалаци, ситни детски прехранбени производи, перничина и секако најбитното – огромни топли насмевки кои им ги пренесоа на граѓаните со учество на дечиња во целиот тој настан.

За нас и нашето здружение од најголема важност беше поканата од страна на здружението за учество на членовите од креативната работилница при „Мобилност Скопје“, на која позитивно одговоривме и веднаш организиравме наша

група која ќе присуствува на нивниот ден се со цел да се придонесе денот да добие поголема величина. Нашиите изработки беа изложени – презентирани во катчето лоцирано во непосредна близина на сите учесници во настанот, односно со граѓаните и членовите на здруже-

нието „Епилепси“, каде што разменивме интересни мигови кои се надеваме дека ќе помогнат во борба против епилепсијата од која, за жал, не се поштедени ниту децата ниту нивните родители, ниту нивните баби и дедовци, а сепак борбата против неа не е невозможна. Миговите на настанот ги приграбија камерите од неколку телевизии кои за среќа на оние граѓани што не успеаја да дојдат или можеби сакаа но не беа во можност, сепак ќе можат да го видат тоа преку ТВ-екраните.

Во надеж за понатамошна соработка и придобивки во битката против оваа исклучително тешка и сериозна хронична болест, нашето здружение одговорно потврди дека несебично ќе присуствува и понатаму на нивните организации.

Христијана Просковска

XX-ТИ МУЗИЧКИ СРЕДБИ НА ЛИЦА СО ТЕЛЕСЕН ИНВАЛИДИТЕТ

Музички фестивал во рамките на „Струмица опен фест“

Годинешното издание на 20-тите јубилејни музички средби на лицата со телесен инвалидитет ќе го организираме во рамките на „Струмица опен фест“ кој ќе се одржи од 7 до 17 август. Во програмата на фестивалот, Музичкиот фестивал (како не најавуваат) на лицата со телесен инвалидитет е предвиден да се одржи на 12 август на отворената сцена на плоштадот во Струмица, пред Домот на културата.

Ветувањето на градоначалникот на Струмица, Зоран Заев, дека нашата манифестација ќе ја вклучи во програмата на „Струмица опен фест“ е исполнето. Тоа значи дека имаме обезбеден термин на сцена со озвучување, миксета, микрофони и се друго што е потребно за да се реализира музички настан од ваков вид. Организаторите на „Струмица опен фест“ ќе изготват и постер за настанот и ќе обезбедат хотелско сместување за учесниците.

„Мобилност Македонија“ ја направи првата селекција од пристигнати демо-снимки на конкурсот кој траеше до 15 јуни. Останува добро да се подготвиме и успешно да се претставиме пред струмичани, но и пред граѓаните од цела Македонија на „Струмица опен фест“.

С.П.

ИЗЛЕТ ВО БРЕСТ

На 15.6.2014 година „Мобилност Штип“ организираше еднодневен излет во селото Брест во посета на манастирот „Свети Пантелејмон“. Селото Брест се наоѓа на 25-тиот километар на патот помеѓу Радовиш и Штип и е на 600 метри надморска височина. Манастирот е опколен со бујна дабова шума. Археолошките остатоци на манастирот датираат од 5-тиот век, во 14-тиот век е обновен, а во последните години кругот е доопремен со современа кујна за готвење, маси за јадење и клупи за седење. Времето не послужи, беше топло и сончево, смеа и шеги, по некоја песна, прошетки по широките ливади од каде што си собравме секакви чаеви, а на готвачот – пријател на нашето здружение му помагавме во приготвувањето на ручекот во кујната. Убаво поминат ден во природа.

Елица Триковска

ИНДИВИДУАЛНО ОСИГУРУВАЊЕ ОД „КРОАЦИЈА ОСИГУРУВАЊЕ“

На 17 јуни 2014 година во просториите на ДХО „Даре Џамбаз“ претставници од „Кроација осигурување“ одржаа информативна презентација за поволностите и бенефитите од осигурувањето на живот и другите видови на осигурување кои ги нуди оваа осигурителна компанија пред заинтересираните членови на „Мобилност Скопје“. Марина Јорданова и Александар Савов ги информираа присутните членови на „Мобилност Скопје“ за следното:

КРОАЦИЈА ОСИГУРУВАЊЕ® – ЖИВОТ

— прва компанија во Република Македонија со добиена дозвола од Министерството за финансии за продажба на полиси за животното осигурување;

— лидер на пазарот за животното осигурување во Република Македонија;

— Croatia Osiguranje d.d. – Загреб го поседува мнозинскиот пакет на акции со 95% од вкупниот број на акции;

СОРАБОТКА СО ЗДРУЖЕНИЕТО НА ВЕШТИТЕ ЖЕНИ ОД ОПШТИНА ГАЗИ БАБА

- основачкиот капитал на компанијата изнесува 3.000.000,00 евра;
- прва осигурителна компанија во Република Македонија со добиен меѓународен сертификат за квалитет во работењето ИСО 9001:2008;
- референтната листа вклучува 40 од најдобрите 200 компании во земјава, и
- осигурително покритие друштвото има обезбедено во CROATIA LLOYD – Загреб.

ИНДИВИДУАЛНО ОСИГУРУВАЊЕ НА ЖИВОТ

Осигурувањето на живот е долгорочно решение кое нуди комбинација на најбезбеден облик на штедење, сигурност, како и осигурување и е целосно приспособливо на индивидуалните потреби на клиентите. Животното осигурување е еден вид инвестиција во сигурна економска иднина. Траење на осигурувањето од десет до 15 години.

ДОПОЛНИТЕЛНО ОСИГУРУВАЊЕ ОД НЕЗГОДА

Дополнителното осигурување од незгода е просторно и временски ограничено.

ДОПОЛНИТЕЛНО ОСИГУРУВАЊЕ ОД ТЕШКО БОЛНИ СОСТОЈБИ

- Ишемична болест на срце
- Срцев удар
- Мозочен удар
- Мултиплекс склероза
- Паркинсонова болест
- Алцхајмерова болест
- СИДА
- Хронично затајување на функцијата на бубрежите
- Затајување на црниот дроб
- Анкилозантен спонделит
- Ревматоиден артритис
- Малигни болести (рак)

КОКО – ДЕТСКО ШТЕДНО ОСИГУРУВАЊЕ

КОКО-детското штедно осигурување е единствена можност да ги осигурате вашите најмили од ризиците што ги носи детската игра и да заштедите за нивната иднина.

Елена Ѓурчиноска

Активностите на нашата креативна работилница продолжуваат со полна пара. Успешноста и искуствата се поголеми кога активностите се споделува со други здруженија, собирајќи на таков пристап нови искуства и идеи. Овој пат имавме среќа да стапиме во контакт со здружението „Вешти жени“ при општина Гази Баба, благодарение на средбата на нашиот претседател при „Мобилност Скопје“ со Градоначалникот на Општина Гази Баба, со која на наше па отпосле и на нивно задоволство, соработката излезе извонредна. Нивното здружение дејствува речиси 20 години и за сите овие години имаат стекнато свое реноме на едно здружение со исклучително креативни и вешти раце на жените кои членуваат во него. Се запознаваме со сите нивни креации низ годините и начинот на изработка на истите при што за дел од нив се обидовме истото да го сториме и ние (хеклање, плетење, нижење, изработка на етномотиви со нивно врамување, ткаење на разбој, изработка на накит и сл.). Неколкудневното дружење со гореспоменатото здружение излезе дека не е доволно за да можеме да ги размениме искуствата, да ги задоволиме желбите за новитети, па затоа одлучивме активното дружење да го продолжиме надвор од нивниот проект за имплементирање на нашата работилница како нивен комитент. Додадовме уште еден дополнителен ден во нивната просторија, а по тој дополнителен ден ги поканивме и тие да бидат наши гости во нашата работилница каде што ќе можат да се запознаат со нашата работа. Неотповикливо дојдоа и присуствуваа на нашата следна редовна работилница каде што ние како домаќини се потрудивме да им возвратиме на нивната гостољубивост и да ја презентираме нашата работа со која ние се гордееме исклучително во вложени денови работа. Жените од гостинското здружение беа фасцинирани од нашите изработки при што дадоа констатација дека сите тие наликуваат на производи изработени од професионални вешти раце. Се обидовме да им покажеме дел од изработките на накитот и да се обидат постапката за изработка на истите да ја научат (во што воопшто не се сомневавме) при што нашата мисија како предавачи успеа во целост.

Задоволството од севкупното дружење и функционирање на повеќедневното дружење резултираше со финален производ од двете страни за понатамошна соработка, независно од сите поголеми институции и проекти во смисла тие да бидат наши гости, да бидеме ние нивни гости, да не канат на некои саеми и презентации, да дејствуваме на некои хуманитарни изложби и сл. Соработката останува отворена, а нашата работилница и понатаму желна за што поголем број на нови искуства и ангажмани продолжува активно да дејствува.

Христијана Просковска

ШАХОВСКИ ТУРНИР ВО ПРИРОДА НА „МОБИЛНОСТ СКОПЈЕ“

Поради големата заинтересираност на нашите членови за шаховски натпревари и масовната посетеност на истите веќе по традиција по трет пат „Мобилност Скопје“ организираше шаховски турнир во природа.

Имено, на 24.5.2014 година во месноста Пеленица во населбата Драчево во прекрасната природа се одржа шаховски турнир помеѓу членовите на „Мобилност Скопје“. На турнирот учествуваа 12 членови, и по четири одиграни кола најдобри беа Мирослав Бучевски кој го освои првото место, Хакија Мекиќ, второпласиран и Адем Неби, кој освои трето место.

Судија на натпреварите беше Драган Дојчиноски, генерален секретар на Националната федерација за спорт и рекреација на инвалиди на Македонија – Македонски параолимписки комитет (НФСРИМ-МПК).

Покрај натпреварувачкиот дух секако дека не изостана и дружбата.

Еве како изгledаше конечната табела на крајот на турнирот:

Пласман	Име и презиме
1	Мирослав Бучевски
2	Хакија Мекиќ
3	Адем Неби
4	Васе Коцев
5	Ристо Фотевски
6	Сашо Тодоровски
7	Васе Стојановски
8	Благоја Симоновски
9	Васко Тушевски
10	Наум Абов

Елена Ѓурчиноска

НАГРАДНА ИГРА

Наградното прашање од минатиот број на весникот гласеше:

„Мобилност Македонија“ во својата Програма за работа планира и реализира повеќе манифестации од спортски, културни и забавни содржини. Оваа година се навршуваат 20 години од организирање на три програмски манифестации на Сојузот. Кои манифестации оваа година „Мобилност Македонија“ ќе ги организира по 20-ти пат?

Точниот одговор на ова наградно прашање гласи:

„Мобилност Македонија“ оваа година по 20-ти пат организира:

- 1. Музички средби**
- 2. Литературни средби**
- 3. Квиз во знаење**

Наградата – викенд за две лица во хотел „Цар Самуил“ во Банско, Струмица, со платени трошоци за превоз во висина на автобуска карта, сметаме дека е доволен мотив читателите да се потрудат околу точниот одговор на наградното прашање и во поголем број да учествуваат во наградната игра.

На седницата на Уредувачкиот одбор на весникот „Мобилност“, од пристигнати речиси 30 пливови, среќниот добитник го извлече Стеван Ангелески.

Најмногу среќа и точен одговор имаше членот од „Мобилност Велес“: **Александар Мишевски**

Донатор на оваа награда се сопствениците на хотелот „Цар Самуил“ во Банско, Струмица. Сите информации поврзани со реализацијата на наградата добитникот ќе ги добие од генералниот секретар на „Мобилност Македонија“ на телефонскиот број 02/3211-280.

Наградното прашање за овој број на весникот гласи:

„Мобилност Македонија“ во 2016 година ќе одбележи и прослави повеќегодишен јубилеј од своето формирање и работа. За кој јубилеј станува збор?

Сметаме дека одговорот на ова прашање не е тежок, но малку ќе Ви помогнеме со тоа што ќе Ви кажеме дека треба само да го читате весникот „Мобилност“ и ќе го дознаете одговорот.

Вашите одговори на прашањето праќајте ги во затворен коверт на адреса на „Мобилност Македонија“ на ул. 11 Октомври бр. 42-а – Скопје, со назнака „За наградна игра“, најдоцна до 15 септември 2014 година.

Право на учество имаат само редовните членови на „Мобилност Македонија“. Наградата е непренослива, односно може да ја користи само оној што ја освоил.

Почитувани читатели, Вие кои го знаете одговорот на наградното прашање и кои сте оптимисти па верувате во својата среќа, земете учество во наградната игра. Со тоа ништо не можете да загубите, а можете да добиете шанса, заедно со својот придружник, да си поминете еден прекрасен викенд во бањата Банско во Струмица.

С.Прчева

СТРЕСНО (НЕ)ВРЕМЕ

Во Мексико Сити во 5 часот и 11 минути, на 21.12.2013 година, по тамошно време, според календарот на Маите беше најавен крајот на светот. Во најголем дел од планетата тој ден помина без некои поголеми промени. Никаде не беше пријавено паѓање на огнени топки од небото, катастрофални поплави или силни земјотреси. Ништо вообичаено не се случи со сеизмичката и сончевата активност и геомагнетните полиња на земјата. Впрочем календарот на Маите не завршува со 21.12.2013 година, туку тој датум претставува крај на еден (петти) и почеток на нов (шести) циклус, од 5.125 години. Календарот на Маите е интересен бидејќи не е можно да знаеле толку за астрологијата само со обично набљудување на небото и свездите. Очигледно е дека тоа знаење им го пренел некој помудар и технолошки понадмокен од нив во тоа време. Според нордиската митологија Викинзите верувале дека крајот на светот, за нив познат како Рангорок, ќе дојде по три ладни зими на 22.2.2014 година. Според легендата ќе исчезнеле сонцето и месечината и земјата ќе потонела во мрак. Светот ќе го погоделе земјотреси, морето ќе се излеало, земјата ќе била прекриена со отрови. Познавачите на нордиската митологија велат дека апокалипсата требало да се случи во сабота на 22.2.2014 година при што богот Хемидрал со дувањето во древниот рог ќе го означел крајот на светот, предупредувајќи ги луѓето на опасностите што ќе дојделе. И тој ден беше вообичаен ден како и другите.

Во првата половина од 2014 година НАСА објави неколку алармантни фотографии од експлозии на површината на сонцето испуштајќи огромни количини на х-зраци кои предизвикаа мали до умерени геомагнетни бури. Кога сончевите ерупции се насочени во правецот на Земјата тие значајно дејствуваат при и предизвикуваат пречки на радиосигналите и на функционирањето на електромагнетните апарати. Ако х-зраците ја пробијат земјината атмосфера можат да предизвикаат сериозни оштетувања кај луѓето. Ако се остварат песимистичките прогнози за климатските промени на научниците од Универзитетот во Хаваи, на подрачјата кои се наоѓаат на

географска ширина како што е Скопје поради високата температура за неколку степени, целосно ќе се промени климата. Ќе се предизвика апокалипса од ефектот на стаклена градина предизвикана од емисијата на штени гасови. Процесот на загадувањето на воздухот во Кина достигна загрижувачки димензии. Смогот што веќе покри шест провинции е толку густ што го попречува процесот на фотосинтеза што сериозно влијае на приносите во земјоделството. На пример, ртењето на семките на доматите наместо 20 дена трае два месеца. Доколку се продолжи со овој тренд може да се јави ефектот на нуклеарна зима. Научниците стравуваат дека може повторно да се јави и рашири болеста вариола вера, која е искоренета 1979 година и тоа од најневеројатното место, од замрзнатите трупови заболени од оваа

болест. Тие веруваат дека телата заразни со овој вирус поради промената на климата во Сибир ќе се одмрзнат и вирусот ќе влезе во циклус на инфекцијата и така потенцијално ќе заразува луѓе кои ќе доаѓаат во контакт со нив. Доколку би се остварило ова сценарио тогаш би отпочнала глобална пандемија од оваа болест.

Соочени со овие предизвици и поради очекуваниот недостиг на храна и питка вода, во изминатите шест години истражувачите од целиот свет собрале повеќе од 800.000 семки од постојните растенија за да ја зачуваат биоразличноста на земјата. Во случај на катаклизма од глобални размери за да не бидат неповратно изгубени (како диносаурусите) се ставени во глобалниот трезор за семки во Свалбард, Норвешка. Изградбата на трезорот чинела пет милиони фунти и може да издржи глобална катаклизма, односно нуклеарна војна, удар на астероид и екстремни временски непогоди. Влезот на трезорот се наоѓа во тунел во лицето на една планина на длабочина од 125 метри. Зад четири вакуумски врати се наоѓаат три трезори во кои можат да се складираат три милијарди семки. Трезорот се наоѓа под мраз и длабоко во планината и семките внатре можат да преживеат и без климатизација. Еден мал безвреден дијамант кој на земјината површина достасал од вулканска лава, пронајден во Бразил, дава скапоцени податоци за

составот на еден од слоевите кои се наоѓаат длабоко во утробата на нашата планета. Дијамантот содржи редок минерал, ринвудит, во кој се заробени значаен процент на молекули на вода. Водата не е во течна состојба туку се состои од минерали. Научниците од Универзитетот „Алберт“ во Канада тврдат дека тоа покажува постоење на огромни резервоари на вода, поголеми од сите океани заедно, на длабочина од 410 до 660 км под површината на земјата.

Овој мозаик на случки и настани, мислења и тези, го надополнуваат амбиентот на стресно (не)време создадено од глобалната криза и рецесијата, egzистенцијалните фактори (стравот да не се загуби работното место, мобингот, невработеноста, сиромаштијата), односите во семејството и на работното место, меѓучовечките, меѓунационалните односи, свечкањето на оружјето во кризните жаришта, покажувањето на мускули помеѓу големите сили и др. стресогени фактори, кои можат да доведат до состојба на стрес (хроничен). Секојдневно го слушаме и/или употребуваме зборот стрес. Ни се чини како сите да знаеме што е тоа стрес, но дали е така? Знаеме ли и како може да го препознаеме, како можеме да ги спречиме и/или намалиме неговите штетни последици. Во нашиот организам сè е во рамнотежа и сите органи меѓусебно се поврзани со разни системи и тоа е многу важно за негово функционирање. Стресните настани ја нарушуваат внатрешната рамнотежа во организмот. Со разни механизми на компензација нашиот организам повторно ја воспоставува таа рамнотежа. Но таа способност за самоодбрана не е бесконечна и без последици. Стресот е нешто што е во нас. Тој е составен дел од современиот живот и од него не може да побегнеме. Одредени количини на стрес се составни делови на животот и му се случуваат на секого. За разлика од нашите предци чиј стрес бил главно од телесна природа, стресот во 21 век е претежно ментален и емоционален. Тој започнува уште со нашето раѓање и тоа како акутен стрес. Сликата на штотуку роденото новороденче „исфрлено“ од утробата на мајката кое се тресе и плаче и мајката со нежни зборови му се обраќа, го зема во рацете, го става на градите и стравот исчезнува. Меѓутоа не сите личности подеднакво го носат стресот. Постојат личности кај кои последиците од стресот не можеме да ги утврдиме или тие се минимални, за разлика од поголемиот број на личности кои подлежат на штетните последици од негативното влијание на стресот и кај нив верифицираме последици врз здравјето. Важно е тој да

не се потценува бидејќи долготрајната изложеност на стресни ситуации може да предизвика низа на болести, состојби. Тоа е субјективно реагирање кое личноста го доживува и е склоп на емоционални, физиолошки и физички реакции и однесувања кои се јавуваат првенствено како заштитна улога во опасните ситуации кога организмот треба да биде подготвен за да се брани (спаси). Организмот кој е под стрес можеме да го споредиме со авион кој само што не се одлепил од пистата пред полетување. Кај лицето кое е под стрес срцето забрзано работи, крвниот притисок е зголемен, шеќерот и некои хормони во крвта се зголемени. Доколку стресот не пушти, трае подолго, сите органи во телото кои реагираат на стресот (мозок, срце, крвни садови, мускули) примаат несоодветни дразби. Со текот на времето ако ваквата состојба продолжи може да предизвика физички и психички оштетувања (срцеви болести, мозочни удари, шеќерна болест, мускулно-скелетни заболувања, пореметување во имунолошкиот систем и др.). За да можеме да се „носиме“ со стресот најважно е да се пронајдат вистинските причини кои довеле до него, да се влезе во суштината на проблемот. Препорачливо е при тоа сами да не се впуштаме во таа битка, туку да побараме помош од најблиските, пријателите, терапевтите, лекарите. Се советува релаксација (автоген тренинг, прогресивна мускулна релаксација и др.), рекреација, шетање, пливање, фитнес и малку коригирана исхрана. Колку што можеме да избегнуваме на своја рака да земаме разни антистресни медицински препарати, бидејќи можеме да влеземе во маѓепсан круг од кој потоа тешко можеме да се извлечеме.

Сè (ќе) зависи од нас, од човештвото. Еден од пророците на Маите, Големиот Пакал (Pacal the Great), на идните генерации им ја оставил пораката: „Ако човештвото сака да се спаси од биолошката деструкција, мора да се врати на патот на животот во природното време“. Глобалната индустриска цивилизација не е со розова иднина поради прекумерното искористување на ресурсите и нееднаквата распределба на богатството и сè поголемиот јаз помеѓу богатите и сиромашните. А нашето Сонце и понатаму ќе свети и грее. Тоа е сè уште младо и спаѓа во групата на ѕвезди-цуџиња. Има само околу 4,5 милијарди години и има во себе многу водородно гориво за разлика од постарите и потешки ѕвезди кои го потрошиле и претвориле водородот во хелиум.

д-р Славчо Д. Илиев

СИЛАТА НА ЕНТУЗИЈАЗМОТ

За се што прави човек во животот го придвижуваат некои желби и мотиви. Доколку не би постоела желба и мотив ништо во животот не би било постигнато, ниту светот би можел да оди напред. Силните желби и многу мотивираните луѓе го менувале светот, победувале во војни, совладувале неволји, издигале од пепел, создавале и уништувале империи. Најспособните војсководители не победувале само со генијални тактики и вештини на војување туку со нивната способност да ги мотивираат своите војници и да им ги направат личните желби како колективни – успеале својата желба да ја наметнат како желба на поединецот и нивната акција и енергија да ја насочат кон целта која ја зацртал а успеал да им ја наметне како нивна.

Бројни се примерите во историјата на човештвото кога добро насочената желба и силната мотивација направиле чуда и невозможното станало возможно. Така се освојувале нови земји и се изградиле нови светови, така се направени импозантни градби и блескави споменици на културата со кои се овековечиле едно време една желба, една мисла, една силна желба и мотив да се оди напред, да се остави спомен, да се достигне бесмртноста, да се остави неизбришлива трага...

Кои се нашите желби, нашите мотиви и што ја создава нашата сила како лица со инвалидност да опстанеме, да преживееме, да ја победиме суровата болест и да го надоместиме недостатокот кој толку многу не ограничува? Зошто некои од нас се помируваат со судбината а други се борат, знаат што сакаат, ги дефинираат свои-

те желби и се мотивираат да истраат во реализација на желбите и остварување на целите. Како некои од нас се ентузијастички и преземаат се што им е на располагање за да се издигнат над неволјата и да го надоместат недостатокот, а други, пак, се предаваат на судбината и чекаат пасивно некој друг да им ги реши нивните проблеми со кои се соочуваат а немаат храброст да се избораат за нешто што природно им припаѓа?

Имаме бројни примери меѓу нас лицата со инвалидност на луѓе кои се ентузијастички и прават се што е во нивна моќ за да си помогнат самите себе и на нив сличните, да го сменат своето мислење и мислењето на луѓето во нивното опкружување и да живеат достоинствено како што му прилего на човек. Други, пак, пасивно и дефетистички ги прифаќаат неволјите и ништо нема да направат во нивниот живот за да ги изменат работите на подобро. За жал, оваа втората категорија и не е така малобројна.

Јас отсекогаш сум сакал да ја изменам состојбата во која сум се нашол поради мојот телесен недостаток. Јас и уште неколку ентузијастички телесни инвалиди уште кога никој не помислуваше на некакво здружување со силни мотиви и желба за успех започнавме со реализација на една идеја за наше здружување со цел заедно да ги оствариме нашите права и да се избориме за место под сонцето како рамноправни граѓани на општеството. Јас и тие ентузијастички околу мене создадовме нешто што во тоа време не ни мислевме дека ќе стани пример кој ќе го следат многу други луѓе – и лица со инвалидност и што е позначајно и лица без телесен недостаток. Со нашите активности, а пред сè со мотивите и силната желба за промена на нашиот статус во државата во здружението привлековме и други ентузијастички напорно здрави лица кои раководени од своите хумани идеи сесрдно сакаа и ден-денес сакаат да ни помогнат. Нашите мотиви и желби успеавме да им ги наметнеме како нивни. Нашите цели станаа и нивни цели... нашата борба доби смисла – јас сум горд со постигнатото. Здравите не прифаќаа во моментот кога ние сами себе се прифативме како лица кои во ништо не се разликуваат од сите други луѓе освен во совладување на просторот поради телесниот недостаток. Кога ние сфативме дека не сме ништо посебно и дека не сме обележани ги отфрливме оковите на Квазимодо и неговата судбина.

Имаше и сè уште има отпори од самите нас за прифаќање на условно кажано здравите лица во нашите редови. Кусогледоста направи да станат некои од нас себични и ксенофобични. Некои се уплашија дека таквите

ЗАБАВНА СТРАНА

членови кои ни се придружија во нашата борба нешто ќе им земат и дека мотивите не им се исти како и нашите. Се уплашија дека некој ќе им одземе некои права и привилегии. А зарем за тоа се боревме? Зарем тоа беше нашата желба и мотив? Зарем толку многу труд од ентузијастите да пропадне во бездната во која сами се туркавме? Зарем не сфаќаме дека сами го рушиме она што толку макотрпно го создадовме? Зарем не се боревме да нема разлика меѓу луѓето? Зарем сакаме да останеме различни? Тоа ли беше целта? Гето ли сакаме а се боревме да ги срушиме гетата?

За среќа овие сфаќања не победија. Успеавме да го надминеме тој деструктивен период и еве повторно нови ентузијастички ни се приклучуваат во нашите редови и повторно не мотивираат да се бориме за реализација на нашите цели.

На сето ова ме поттикна да размислувам деновиве по еден успешно започнат проект осмислен од активисти од нашата канцеларија во Ресен. Еден наш редовен член Сотир Чаушевски кој скоро се активира со цел потенцијал во активностите на здружението заедно со двајца ентузијастички од тој град осмислија еден проект за едукативни работилници на учениците во основните и средните училишта во Ресен за прифаќање на лицата со инвалидност од страна на децата како дел од нив и како нешто што е нормално и дел од животот.

Овој проект насловен како „И ние сме дел од вас“ е идеја на д-р Сања Андоновска, специјалист физијатар и м-р Николчо Ристевски, дефектолог. Откако оваа идеја се разработи и се приклучивме и други активисти и ентузијастички од Битола кои имавме сосема успешна реализација со јасно дефинирани цели и идеи и тоа имаше одек во јавноста со што се постигна замисленото.

Детали за овој проект кој ќе има свое продолжение и во Битола и Демир Хисар со тенденција да се реализира и низ цела држава ќе има во друг текст содржан во овој број на нашиот весник. Меѓутоа, во ова мое обраќање сакав да ја истакнам силата на ентузијазмот. Се додека има ентузијастички кои имаат желби, мотиви и елан за реализација, нашата цел ќе се реализира целосно. Без оглед на тоа од каде доаѓаат ентузијастите тие секогаш се добредојдени во нашите редови. Нивниот ентузијазам ќе го развие и нашиот кој по долгите години на работа мораме да признаеме дека е спласнат, но никогаш не згаснал оној жар од огнот кој горел во нашите срца кога млади, полетни и борбени се впуштивме во битка за подобро утре.

Мийко Фидановски

Педер

Доаѓа детето дома и му се жали:

- Тато тато, школски другар ме зафркаваше дека сум бил педер.

Доаѓа детето дома и му се жали:

- Тато тато, школски другар ме зафркаваше дека сум бил педер.

- И, му удри ли еден бокс?!

- Не.

- Зошто?

- Беше сладок.

Летен распуст

Учителката го прашува Мали Ѓокица како си поминал за летниот распуст.

Ѓокица одговара: - Прво, јас не сум Ѓокица, јас сум Џорџ. - Како второ, за распустот бев во Америка и супер си поминав. Цело време се качував на веранда, па се симнував од веранда, па јадев, па пак се качував на веранда, па се симнував, па спиев, па пак се качував на веранда и така цело време. -

Добро, седи. Ајде ти Верице кажи ни како си помина.

Верица одговара: - Прво, јас не сум Верица, јас сум Веранда.

Во уста големо надвор мало

Наставничката го прашува Трпе:

- Што е тоа, во шума и трча?

- Срна.

- Добро, ама може да биде и зајак. А што е тоа зелено во бара?

- Жаба.

- Добро, ама може да биде и гуштер.

- Наставничке, а ќе може јас нешто да ве прашам?

- Ајде прашај.

- Што е тоа, во уста големо, а кога ќе излезе надвор мало?

Наставничката во тој момент му врзува шамар..

- Добро, вика Трпе. Ама може да биде и мастика.

Порано од работа

- Шефе може ли порано да излезам од работа? Да и помогнам на жена ми, чисти дома прави генералка.

- Не може Тошо.

- Браво шефе, знаев дека можам да се потрпам на вас.

Што не сакаш да слушнеш на операција

Замислете: лежите на операционата сала и можете да слушнете се, но не може да го контролирате вашето тело. Кои би биле најлошите работи кои не би сакале да ги слушнете? Еве неколку:

1. Подобро зачувај го тоа, ќе ни треба за аутопсијата.
2. Шарко, Шарко, врати се со коската. Лошо куче!
3. Сите почекајте, ми падна леќата!
4. Мразам кога фалат работи тука внатре.
5. Ајде сега сликни од оваа страна, ова е навистина чудо на природата!
6. Сестро, дали пациентот ги потпиша документите за донирање органи?
7. Не се грижи, мислам дека е доволно остро.
8. Како мислиш, сакаш развод?!?
9. Пожар, пожар! Сите излегувајте, брзо!
10. Пациентов веќе има неколку деца, зар не?
11. О не! Ако ова му е желудникот, тогаш што е ова?

Баба во автобус

Се качува баба во автобус и му вика на возачот:

- Синко, кога ќе стасаме во Велес да ми кажеш.
 - Добро. Се возат час и половина и возачот го поминал Велес но не му текнал да и каже на бабата. Таа го прашува:
 - Уште колку има?
 - Уште малку. И се вратил назад во Велес. Патуваа уште половина час и возачот и вика на бабата:
 - Еве бабо стасавме во Велес. -
- А добро фала што ми кажа, ќерка ми ми рече кога ќе стасам во Велес да се напијам апче.

Семинара за љубов

Една група мажени жени биле на семинар на тема:

„Колку љубов постои во вашиот брак“?

Ги прашале:

-Колку од вас ги сакаат своите мажи?

Сите кренале рака.

- Кога последен пат сте му кажале на мажот дека го сакате? Некои одговориле еднаш, други два пати, трети дека не се сеќаваат...

После тоа им рекле на жените, секоја од нив да му испрати смс порака на мажот и во неа да му напише: „Те сакам душо“. И да ги чекаат одговорите на пораки-те.

Еве некои од одговорите на мажите:

- Ооо господее... ти да не си болна?
- И јас тебе. (само еден одговор)

- Шо е сега? Пак ја удри колата?

- Не те разбирам? Од каде сега ова?

- Шо напрај сега? Овај пат не ти простувам!

- !!!!!?!

- Не ми глуми лудило, дај кажи колку пари ти требаат?

- Дали сонувам?!

- Ако не ми кажеш за кого е оваа порака, некој ќе биди мртов?!

- Убаво те замолив повеќе да не пиеш. Ако продолжиш, дефинитивно те оставам...

Чекор два максимум три

Влегува човек во бар и прашува:

- Каков коктел ќе ми предложите?

Шанкерот вели:

- Па нашиот најнов - едно, две, максимум три!

- Е каков е тој коктел?

- Па земаш едно тенџере. Истураш во него една чаша вотка, две, максимум - три. Потоа додаваш чаша коњак, две, максимум три.

Потоа додаваш чаша виски, две, максимум три. Потоа додаваш кригла пиво, две, максимум три во тенџерето. Ги мешаш убаво.

Си ставаш една чашка, две, максимум три, потоа стануваш и правиш чекор, два, максимум три!

Горан

Станува наркоман од сабајле целиот збунет и застанува пред огледало...Се гледа се гледа, се мисли нешто, врти низ соба нервозен, се враќа пред огледало, се глеа пак, се мисли... и наеднаш ја слуша мајка му: „ГО-РАН АЈДЕ ДА ЈАДЕШ!“ и си вика..Еј да бе, Горан

Од кој агол се гледа

Момче и девојка си разговараат:

- Драги, кога некое момче има повеќе девојки го викаат фраер и сите девојки го посакуваат, а кога некоја девојка има повеќе момчиња ја сметаат за неморална и ја избегнуваат?

- Види, како да ти објаснам, ако имаш еден клуч кој отвара повеќе брави тоа е добар клуч, е ако имаш некоја брава која секој клуч може да ја отвори, плукни и се на таа брава.

Митко Фидановски

